Ч. 181 (14.724). Львів, середа 18. серпня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gtówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Вянху Чеських Легіов. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . 30.00 "
Річно . . . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Поворот до приватної торговлі в СССР?

СЕНЗАЦІЙНА ПРОМОВА МОЛОТОВА.

МОСКВА, А. Т. Е. На засіданні головного комітету доставн товарів населенню Молотов виголосив довшу промову стверджуючи, що організація совітської торговлі на селі виявилася зовсім поганою. Щоб дістати необхідні товари як мило, голки, нитки і т. п., селянин мусить мандрувати 20 і 30 км. до міста і купувати на базарі у приватного купця т. зв. „частніка". Ствердив, що торговельна організація „Внуторг" і „Центросоюз" виявилися зовсім непридатними і тому слід вибрати інший напрям у справах засоблювання населення. Цей напрям відбігає від загальної політ. лінії, але в даних умовинах необхідний. Промова Молотова викликала сензаційне враження. Всі сподіються, що уряд задумує відступити від строгої засади змонополізованої державою торговлі.

КОМ. ГРИНЬКО В НЕЛАСЦІ?

ЧУБАР КОМІСАРЕМ ФІНАНСІВ СССР.

МОСКВА, 17. 8. ПАТ. Президія виконного комітету СССР призначила заступника голови ради народніх комісарів СССР Чубара на становище народнього комісаря фінансів СССР. Одночасно звільнила дотеперішнього комісаря Гринька з його становища. Першим заступником комісаря фінансів призначений Ґричманов, комісарем пошт і телеграфів призначений Берман, якого звільнили зі становища заступника комісара внутрішніх справ, себто Ґ. П. У. На його місце покликали Рижова.

Відступ червоних на цілому фронті.

САЛЯМАНКА, 17. 8. ПАТ. На астурійському фронті червоні війська повели кілька нагальних наступів, але національні війська відбили їх і завдали ворогові важкі втрати. На фронті Сантандер національні війська посуваються швидко вперед. Передні стежі заняли місцевости Аріха й Ескудо. Національні війська взяли до неволі 600 полонених, і здобули 6 совітських повзів. Головна колюмна національних військ заняла Монтґастро та головний промисловий осередок Рейноса і багато менших місцевостей. На цьому відтинку взяли до неволі 800 полонених, 18 гармат і 5 повзів. Червоні відступають на цілому фронті.

Військове повстання в Іраку?

УРЯД ПОДАВСЯ ДО ДИМІСІЇ.

ЛЬОНДОН, 17. 8. ПАТ. Премієр Іраку Гікмет Сулейман подався до димісії з цілим кабінетом.

ЄРУСАЛИМ, 17. 8. ПАТ. Кружляють поголоски, що в армії Іраку вибухли поважні заворушення. Телефонічна комунікація з Іраком від учора перервана.

Ґенеральний наступ на Шангай.

ТОКІО, 17. 8. ПАТ. Всі китайські відділи, що окружають японську дільницю міжнародньої концесії, почали вчора коло год. 20-ої ґенеральний наступ на японські позиції. В Шангаю та в околиці китайські сили обчислюють на 13 дивізій. Міністерство маринарки комунікує, що японське морське летунство перевело напад на летовище у Чія-Чінґ у провінції Чек-Ян при чому знищили два китайські літаки.

ШАНГАЙ, 17. 8. ПАТ. Японські кораблі обстрілювали майже цілу добу китайські відділи, що посувались у районі Пу-Тунг і замовкли щойно вечором. Китайці запевняють, що японцям не вдалося спинити наступу китайських військ здовж ріки Ванґ-Пу від сторони Пу-Тунґ. Китайці кажуть, що японські кораблі нагально бомбардували околиці Пу-Тунґ, щоби висадити на сушу підмогу, що надійшла з Японії.

ВАТАГИ ГРАБІЖНИКІВ ГУЛЯЮТЬ.

Кілька ватаг намагалось ограбити магазини рижу, але поліція не допустила до грабежі. Юрба змасакрувала страшно одного португальця, беручи його за японця. Тому, що положення в Шангаю щораз то більше загострюється, коло 3.000 жінок і дітей покинуло місто. 700 американських жінок і дітей покине Шангай у найближчих днях. Департамент маринарки Злучених Держав видав комунікат, що кілька кораблів „Долар Ляйн" виїхало до Шангаю щоби забрати американських громадян. 2.000 англійських жінок і дітей виїхало з Шангаю вчора вечором. Усі щоденники в Шангаю виходять у зменшеному обемі.

ТІЄН ТСІН, 17. 8. ПАТ. Авас повідомляє з Тсінґ-Тао, що якийсь мужчина в цивільному одязі стрілив з револьверу до японської стежі. Один моряк згинув, другий важко ранений. Невідомий справник утік самоходом.

ВОЄННІ КОРАБЛІ ТА ВІЙСЬКО ВЕЛИКОДЕРЖАВ ПЛИВЕ ДО ШАНГАЮ.

ЛЬОНДОН, 17. 8. ПАТ. Райтер повідомляє, що на китайських водах недалеко Шангаю є тепер 8 англійських воєнних кораблів.

ВАШИНГТОН, 17. 8. ПАТ. Компанія американських стрільців моряків відплила воєнним кораблем з Манілі на Филипинських островах до Шангаю.

Страшний вибух фабрики пороху.

800 ДОМІВ ЗНИЩЕНИХ.

ТОКІО, 17. 8. ПАТ. Аґенція Домеї повідомляє, що минулої ночі в місцевости Ут недалеко Пі Кіото вилетіла в повітря фабрика пороху. Дотепер витягнули зпід звалищ 22-ох убитих і ранених. 800 домів у цій місцевости зовсім знищених.

Проти одної пошести.

Львів, 17. серпня 1937.

У повоєнних часах помітні у галицько-українського громадянства дві крайности, яких не було перед світовою війною. Ними є зріст націоналістичної течії при рівночасній появі національного ренеґатства.

Позитивною сторінкою наших сучасних відносин у Галичині є загальний зріст і скріплення національної свідомости серед широких народніх мас не тільки по селах і менших містечках з українською більшістю, але і в сільських громадах та містах, де український елемент був і є у меншости і де він — головно по містах підлягав часто польським денаціоналізаційним впливам. Невідрадні відносини, серед яких доводиться нам жити і як здавалось би — безнадійність нашого становища з одного боку, — і безперечний вплив сторонніх крайно націоналістичних гасел з другого боку зродили і в нас націоналістичні струї і спроби їх організації.

Ці екстремістичні струї у своїй послідовности виявилися у відомому нашому підпіллі, що у своїй теперішній формі має назву Організації країнських Націоналістів (ОУН), відомої у нас головно зі судових процесів. Про цю організацію, зокрема з нагоди великих політичних процесів, писала нераз наша преса і польська і вона за розмірно короткий час свого істнування має вже свою питому історію.

Та не про зріст і скріплення нашої національної свідомости й активности буде тут мова, але про віроісповідне і національне відступництво.

Наші західні етнографічні кордони мають іншу історію, як східні. На заході під безнастанним польським наступом були ми у відступі, на сході і південному сході знову вже від кінця 17. віку, а ще більше за 18. і 19. вік, коли остаточно заломалася татарсько-турецька сила — нові величезні простори для української нації. За цей час наша етнографічна територія заняла там північні береги Чорного Моря, перейшла через Дон над Кубань аж до північних збіч Кавказу, скріплювана рівночасно на північному сході у суміжній Курщині і Вороніжчині. Територіяльні втрати на заході наша національна пружність винагородила собі вдесятеро на протилежному кінці своєї суцільної етнографічної території, не кажучи вже про великі національні острови, що завдяки кольонізації повстали над Волгою, в Туркестані, а передовсім на Далекому Сході Сибіру.

Ще одна риса нашого поширення на сході, південному сході і північному сході. Причиною наших демографічних успіхів на згаданих землях був безперечно факт, що українські кольоністи у своїй масі зберегли чистоту своєї крови. Як кольонізаторський елемент займав ті землі хлібороб з культурою вищою від свого оточення. Культура загальна і хліборобська українського кольоніста була куди вища від його мос-

ковського сусіда, з яким родинно не мішаєся при всій віроісповідній близькости через право славну церкву. І саме збереження чистоти крови і вищість культури охоронила нас там від денаціоналізації навіть тоді, коли за царських часів ми не мали якихнебудь окремих національно організаційних форм.

Інакше було на заході і на північному заході. Тут наші етнографічні кордони ще за історичної Польщі в 16. і 17. віках сягали значно далі на захід як сьогодні. Західні границі руського восвідства, як не менше белзького покривалися з нашою етнографічною територією. Не тільки Лежайськ, але і Ряшів та Замістє лежали на суцільній ще українській етнографічній области, що сягала тоді дещо дальше на захід від тих міст. Ще в 40-вих роках мин. століття в часі, коли переводили в Галичині першу загальну конскрипцію, головно у військових цілях, територія за Сяном аж поза Ряшів означена як територія мішана, яку ми втратили майже в цілости за яких сто літ, залишаючи там тільки незначні острівчики, про долю яких перед двома роками писав д-р Іван Німчук на сторінках „Діла". Значні смуги на Підляшші і Холмщині стратили ми вже після оголошення толеранційного указу з 1905. р. Денаціоналізацію і в Західній Галичині і за Сяном і на Підляшші та Холмщині довершила зміна віроісповідання греко-католицького чи православного на римо-католицьке, через яке наше населення ввійшло безпосередньо в орбіту польських нівеляційних впливів.

І нині на цілій нашій західній і північно-західній лінії йде далі ввесь час наступ на наші позиції вже не лише при помочі костела, школи та адміністрації, але теж і політичних впливів, передовсім польських людовецьких організацій, наскрізь демагогічних і нам ворожих. Про це були нераз часописні згадки, хочби з нагоди минулорічних кривавих подій в Кречовичах біля Переворська і в деяких селах рудецького повіту. Конечна наша оборона на лінії Сяну ще сяк-так зорганізована, хоч не у такій мірі, як цього нам треба. Зате дуже зле з нашою обороною на північно-західних окраїнах, де ми при теперішніх умовинах тратимо ще доволі багато.

Зчерги слід згадати і про те, що ми сьогодні тратимо внаслідок нашої внутрішньої деморалізації і за слабої національної відпорности вже тільки одиниць між Сяном і Збручем — отже там, де існував і існує український Піємонт. І тут саме треба згадати про одну повесть, яку послідовно требаб поборювати.

Маю на думці віроісповідне відступство і перехід на римо-кат. віроісповідання (так звана популярно зміна метрики), що у наших відносинах є рівнозначне зі зміною національности.

Ще до світової війни, головно серед старшого інтелігентського покоління, по містах та нижчої міської служби були нерідкі типи „генте рутені — націоне польоні", що признавалися до греко-кат. віроісповідання, а в житті були поляками. По війні це змінилося, бо вони самі, чи їх діти, змінили метрику і зірвали всякі звязки зі своїм дотеперішнім походженням. Цей тип вимер, або вже вимирає.

Зродився на його місце тип далеко страшніший, що походить вже з нашого безпосереднього середовища. Знаємо з власної обсервації і читаємо в пресі про нерідкі „зміни метрики" на селі і в місті. Польська сторона зі своїм духовенством у проводі, що завжди було шовіністичне і нам вороже, повела широку агітацію за зміною греко-кат. віроісповідання на римо-католицьке. І має, на жаль, деякі успіхи. За ціну надії на нужденну посаду, або щоб не втратити хліба, фабрикується нині римо-католиків і безпосередньо поляків. За можливість купна грунту за свої добрі гроші з парцеляції зміняє дехто метрику і на селі, зокрема там, де українці є в меншости, хоч покищо не зміняє такий сільський відступник ні української мови, ні звичаїв.

Але є інші болючіші випадки. Знаю їх більше і тільки для прикладу подам кілька. Син заможного адвоката, колишнього українського повітового комісаря, що й нині доволі діяльного нашого громадянина, з вищими студіями, жениться з полькою і якстій зміняє метрику. Нині як поляк сидить у хаті батька і є на його ласці. Колишній наш богослов жениться у кольоніста, зміняє обряд, поселюється як господар в українському селі, — і є поляком. Інший, теж з українському селі, колишній студент фільософії за посаду кандидата на помічника громадського писаря, теж покидає греко-католицьку церкву. Таких прикладів знаю цілу низку. А все те колишні учні українських гімназій, навіть рідношкільних.

Для націоналістів, що стоять на протилежнім бігуні національних перевертнів, є тут широке поле для корисної праці.

Д-р Степан Баран.

Чого японці хочуть від китайців?

ОБОРОНА, НЕ НАСТУП.

Нема ніякого сумніву, що по важких боях біля китайського муру та по завзятих боях, що спалахнули між японськими частинами і китайськими військами в Шангаю, війна між цими двома азійськими державами стала жахливою дійсністю. Дійсністю, яка згодом може мати необчислимі наслідки не тільки для Азії, але й для Европи. Бо куди глибші причини викликали цю заверюху, як відомий китайсько-японський антагонізм.

Переконання, буцімто Японія викликала цілу заверюху не лиш, що нестійне, але навіть подекуди фальшиве. Адже, коли пригадаємо собі розвій китайських подій, мусимо ствердити, що всі інциденти, що спричинили теперішній конфлікт, викликали не японці, але китайці, хоч навіть проти волі й інтересів свого уряду.

Чого хоче в Китаю Японія? Війни? Ні! Така відповідь насувається вже в першій хвилині, коли приглянемося японським інтересам у північному Китаю. Усі непорозуміння в Шангаю, в тій найбільшій китайській пристані зродилися проти волі японців. Адже криваві бої також почалися не з вини японців. Японці мають у Шангаю стільки своїх громадян, постійних мешканців того міста, мають так багато своїх фабрик та ріжних багатих підприємств, що тільки в їх інтересі є повний лад і спокій у тому місті. Коли рятувати майна й життя своїх громадян не вдалося мирно, тоді ясно, що японці мусіли вжити більше переконливих аргументів, як переговори, хоч навіть і тепер не покидають ще надії на мирне полагодження справ.

Напружена ситуація в північнім Китаю не є вислідом якоїсь окремої китайської політики, або вислідом якихось внутрішних умовин. Китайська держава тільки назовні робить враження одноцілої держави. В дійсності внутрі Китаю зударюються зі собою ріжні течії, які здебільша залежні від ріжних посторонніх чинників. Маршал Чай-Кай-Шек мусить із тими впливами рахуватися і хоч він сам не є прихильником протияпонської політики, опинився в невигідній ситуації. Він добачує в мирнім співжитті Китаю з Японією величезні користи для китайців та для розвитку китайського промислу й торговлі. Одначе велика частина молодої китайської генерації є наставлена, завдяки незвичайно вмілій та хитрій пропаганді Совітів, проти Японії. Також багато китайських генералів, яким залежить на прихильності молоді, гостро виступають проти Японії. Отже Чан-Кай-Шек мусить рад-не-рад іти за більшістю, коли хоче втримати своє провідне становище. Автім рахує він ще й на те, що його становище сильно скріпиться на випадок невдач войовничих генералів. Що така політика і такі пляни сильно небезпечні, не треба цього зовсім підкреслювати.

Плян, що його суґґерують Японії ворожі протияпонські чинники, буцімто Японія після перемоги над Китаєм пішлаб на підбиття світу, наскрізь утопійний. Японський імперіялізм наскрізь реальний, продуманий. Японці рішуче за мудра нація, щоб піддаватися нереальним мріям про геґемонію жовтої раси над цілим світом, тимбільше, що такий утопійний плян, крім жертв нічого конкртено корисного не приніс би японцям. Японські політики не мріють про імперію в роді імперій Олександра Великого, Наполеона, чи хочби велитенської імперії Джінгіс-Хана. Кожний наглий зріст кінчився швидким упадком. Також імперії згаданих геніїв війни кінчились

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 39

7 літ на Соловках.

(Докінчення).

Вдивляюся в похід, що до нас наближається...

Мій ґепіст також вдивляється в групу, що до нас наближається, бо час-до-часу реґулює наш крок:

— Поволіше!... Прібав шагу! (Швидше).

Іде мабуть про те, щоб станути на умовленім місці кордону в точно означеній годині. Бо нечемно булоб давати на себе ждати, а зайвий поспіх міг би виставити на шкоду престіж держави. Так зрозумів я ті накази.

Я вже розпізнавав лиця людей, що до нас наближалися. На переді йшов якийсь високий мужчина в цивільнім одязі. За ним ішов із двома поліцаями по боках той, якого польський уряд виміняював за мене — Бронислав Тарашкевич. У тій хвилині відчув я не тільки наш душевний контраст, але й фізичний. Вязень „капіталістичної держави" ішов у порядним фільцовім капелюсі, в добре скроенім осіннім плащі, в непорочно вичищених черевиках... Совітський вязень ішов в нужденім, вистрепленім кожусі, що прикривав соловецький кафтан.

Він ішов із невиразною усмішкою на лиці, а я по стільки роках небачення, дивився зацікавлений на того чоловіка, який, хоч у добрій вірі — зломав стільки людських істнувань, скермовуючи погляд своїх краянів на фата моргану зпоза кордонних стовпів.

Виміннии церемоніял. Привіти, здіймили капелюхи, стиснули собі долоні... Підписали акти виміни. Колись приятелі, сьогодні чужі люди, яких дороги розходяться в такі ріжні сторони, подали собі долоні. Звичайні вязничні компліменти: „Добре виглядаєш". „Ти також". „Дякую, але сумніваюся"...

Відтак кілька слів огірчення за мрії, що щезли, вкінці останнє стиснення долоні.

— Щасть Боже!...

Розійшлися ми в ріжні сторони.

Той із вязниці піде туди, де цілий край є одною великою вязницею, де людську думку здавили кліщі совітського абсурду, де не тільки працювати й говорити, але навіть думати і відпихати треба по одному шаблону. Він піде до краю білого невільництва, голоду, нужди й людоїдства — а я прямую на захід, до „капіталістичних" держав, де зможу спокійно спати, знаючи, що в ночі гості з ГПУ не застукають до дверей мого мешкання.

Коби лиш не снились примарні сни! Коби тільки забути про пятилетки, ударнічество, соревнованіє, про людоїдство!...

Я пяний зі щастя. Щось говорю, багато говорю... ідемо до світлиці КОП-у. Щось оповідаю... Ех, бо справді можна стати пяним зі щастя! Якеж це дивне почування! Моє перо невспіє описати такого стану.

Кажуть, що Міґуель Сервантес де Саведра, коли повернувся з неволі в альжирських піратів, заявив, що найбільшим щастям, яке чоловік може на землі осягнути, це радість із відзисканої волі. Такого саме щастя зазнав я 6. вересня 1933 р. Говорю про свою радість. Дякую... Давлюся словами... Щось стискає мені горло зі зворушення...

Хто зна, може справді варто мучитися сім літ у совітських казаматах, щоб зазнати тієї хвилини — того найбільшого щастя.

Така хвилина вже більше не повториться. Її тільки раз у житті можна пережити.

• • •

Того вечора сидів я в ресторані в Стовпцях і їв вечерю з мясом. Я їв правдивий воловий бефштик! Із цибулею! З бульбою! З білим хлібом! Отже нічого дивного, що по стільки роках голодівки приснилися мені в ночі... большевики.

А завтра — стріча з приятелями на дворці у Вильні...

Тепер — до нового життя, до нової праці! Примари щезли.

Кінець

разом з їх смертю, або й швидше. Японія перетривала вже цілі століття і хоче далі істнувати. Такі слова висказав цісарський, японський військовий аташе у Відні, полковник Вакаматсу, який недавно приїхав до Австрії, у розмові з одним віденським журналістом.

Годі відмовити словам полковника Вакаматсу деякої слушности. Одначе одно певне, що Японія не зреклася і мабуть не зречеться думки співпраці з усіма народами далекого Сходу, лише на засаді рівновартности всіх контрагентів.

Чого хоче Японія? Відповідь, хоч незвичайно дипльоматичну й не зовсім щиру (хто може домагатися від дипльомата щирости?) дав на те питання згаданий уже полковник Вакаматсу. „Японія може в кожній хвилині витягнути до Китаю руку на знак згоди, для добра обох народів і їх інтересів та промостити величезним масам шлях до господарського добробуту й культури. Японія хоче ратувати Китай від червоної руки, що її Совіти простягають. Чи вістки про таємний побут маршала Бліхера в Китаю правдиві, чи ні — то все таки ясно, що комунізм намагається, чи то при помочі матеріяльних засобів, чи при помочі пропагованих хитро ідей свій вплив у Китаю скріпити. Замісць вести кріваві бої з Китаєм, Японія воліла б разом із Китаєм і Манджуко створити спільний, оборонний фронт перед большевизмом. Тільки збереження власних господарських інтересів та оборона перед комунізмом, а не територіяльні імперіялістичні плани — ось японська мета на Далекім Сході".

Хоч слова про японські інтереси на Сході не є наскрізь щирі, хоч Японія, що душиться на своїх островах мусить шукати шляхів для своєї природної експансії, то все таки не можна не признати, що Японія взяла на себе велику історичну відповідальність, припинити большевицькі впливи на Далекім Сході і тим самим прислужитися якнайкраще для врятування культурних надбань цілих століть перед большевицькою навалою. До того змагає японська далеко-східна політика й за те не тільки протикомуністична частина Азії, але й Европа синам краю сходячого сонця повинні бути вдячні.

Українці у Парижі.

ВИСТАВА ДОБИ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ В ПАРИСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ ІМ. С. ПЕТЛЮРИ.

Париж, серпень 1937.

У Парижі лютує тепер виставовий бацил: грають тут найкращі чужинецькі театри, отвираються щораз нові мистецькі вистави і т. д. У тім парискім виставовім сезоні Українська Бібліотека ім. С. Петлюри бажала теж зазначити свою приявність, відслонюючи у своїй домівці виставу в честь гетьм. І. Мазепи і його союзника шведського Цезаря, короля Карла XII.

Париські вистави нагадують залюбки парк у стилі Людвика XIV-ого, себто зберігають перспективу, а всі експонати звичайно уставлені наче ті стрижені дерева при гладесеньких стежках версальського городу.

Мазепинська вистава в Українській Бібліотеці нагадує нам радше нині леґендарний український степ з височезною травою, в якій козак з конем губився.

Якщо надати б їй більше прозорости та відтяжити експонати з двох у три кімнати, то ми тоді і лекше прочитали б ці величаві слова Вольтера, що витають гостя української вистави: „L'Ukraine a toujours aspiré a être libre" — „Україна завжди бажала бути вільною".

Всі ті місцевости боїв мазепинської доби, що так високо завішені, ми лекше затямили б, якщо ми вичитували б їх з обеліска, який станув би по середині салі (такий обеліск можна легко і дешевим коштом виконати хочби з картону!) — і, розуміється, виписати їх у хронольогічному порядку!

Картини сучасних українських мистців, що ілюструють добу Мазепи (гарні баталістичні картини Л. Перфецького, його олії-портрети, рисунки Перебийніса, різьбу Литвиненка чи репродукції творів інших сучасних українських мистців (чи не можна би спровадити ориґіналів?) ми перенесли б до окремої кімнати, а не мішали б їх з репродукціями картин і ґравюр XVII. і XVIII. століття.

У першу — головну салю ми перепровадили б з другої „побічної" салі без сумніву найкращі і найцікавіші експонати: „Мазепу в леґенді, ті ориґінальні картино-друки, видані в ріжних краях Европи, що представляють Мазепу, головно як Дон Жуана, але які вказують на величезну популярність тієї мазепинської леґенди в Европі.

Мазепа і Карло XII. як вояовники; карти походів, репродукції воєнних ґравюр того часу; типи шведських та українських воїнів; репродукції того часу чи вже тепер виготовлені манекіни, роботи артиста Перфецького і т. д.; Мазепа, як меценат мистецтва й українське мистецтво з доби Мазепи, ноша жінок і т. д.; твори про Мазепу: історичні, літературні і музичні (збірку треба ще доповнити). Очевидячки, все те гарно відділене і не помішане дасть, хоч і при скромних експонатах, зовсім додатне враження пляновости й порядку.

Щойно тоді приємно буде українцям запросити на цю виставу і чужинців.

Юрій Студинський.

—o—

Після сокальських подій.

Інтервенція у повіт. старости і в начальника суду.

В звязку з подіями в сокальському повіті, численними ревізіями й арештуваннями, забороною всяких імпрез, розвязанням всіх дитячих садків, завішенням діяльности 6-ти читалень „Просвіти" в районі белзької філії „Просвіти", масовим накладанням адміністраційних кар на населення повіту і на наші сільські кооперативи та у звязку з іншими масовими репресіями інтервеніювала у повітового сокальського старости п. Войтіха **Костоловського**, по його повороті з відпустки, в дні 16. серпня ц. р. під проводом посла д-ра Романа **Перфецького** делеґація зорганізованого українського громадянства Сокальщини, в склад якої входили пп. д-р Лев **Хомінський**, о. декан Стефан **Ничай** і дир. інж. Юрій **Шепорович**. Тогож дня інтервеніювали також у справі 36 арештованих з приводу сокальських подій українців у начальника городського суду в Сокалі п. С. **Городиського** пп. посол д-р **Перфецький** і д-р **Хомінський**.

—o—

Ревізії у Стрию.

У звязку з розвязанням Українського Спортового Союзу перевели поліційні органи також у Стрию — як подає „Думка" ч. 103 — серед деяких спортових діячів ревізії. Такі ревізії відбулися в голови Повіт. Спортово-Руханкового Союзу у Стрию адв. д-ра Охримовича, в інсп. А. Козака та у студентській домівці, де приміщені книжки й письма союзу. У звязку з тою ревізією придержала була поліція кілька годин п. Дацька Осипа й Каратницького Остапа.

Д-Р Г. СКЕГАР.

Los Angeles, Cal. U. S. A.

Los Angeles, Cal. U. S. A. значить: місто Ло Енджелс, у стейті Каліфорнія Злучених Держав Америки. Це одно з найкращих і найбільших міст. Простір міста обіймає 450 квадратових англійських миль. Місто лежить над берегом Тихого Океану, яких 300 стіп понад плесом моря. Еспанці зложили про це місто пословицю: „Quien no ha visto Los Angeles, no ha vista maravilli" (хто не бачив Ло Енджелс, той не бачив дива). Від цього часу, коли прийшов тут у 1542 році Хуан Кабріліо, дні індіян були почислені. Капітан Sebastian Viscaina зайшов сюди в 1606 році, а що країна йому подобалась, написав він лист до короля Еспанії Филипа III., щоб цей прислав туди людей зі зброєю. Справді прибула туди воєнна виправа і розправилась швидко з індіянами при помочі рушниць із стрільним порохом. Поселилися там світські духовні і монахи Францішкани, щоб ширити між індіянами боже слово і зеднати їх приязнь для еспанської держави. Францішканські брати назвали цю місцевість „La ciudat de nuestra senora le reina de Los Angeles (місто нашої пані, королевої ангелів). Це було в 1781 р., одначе 40 літ пізніше вплив Еспанії ослаб і Мексик заняв цей край для себе. На мексиканськім прапорі видніє могутній орел і гадина. Цей знак залишився до нині на печатці міста. Одначе гульвіса Віліям Ide із триццяти вояками відобрав цю землю від мексиканців в 1846 р. та проголосив Каліфорнію незалежною республикою. Ця самостійність тривала 25 днів. Commodore Sload вивісив прапор Злучених Держав Америки і проголосив в місцевості Monterey, що ціла земля, яка є республикою, належить до „Унії" Північної Америки. Був це шмат землі над Тихим Океаном к. 158.297 кв. англійських миль, трохи менший від цілої Німеччини.

Коли я приїхав в половині квітня ц. р. до Ло Енджелс, зацікавило мене місце, відки почалось це велике, гарне місто і я допитався до нього. Це вуличка Olvera довга не більше як на один „бльок" американських домів. Проїзд для возів та авт замкнений. Вулицю можна перейти лише пішки. Оба кінці вулиці мають широкі ворота. По обох боках маленькі домики, а перед ними на столах ріжні мексиканські товарі на продаж: капелюхи з широкими крисами, мексиканські черевики, сушені овочі, великі вінки червоної перцюги (паприки), глиняні вироби, кольорові картини, золотарські вироби і т. д. Є там три гостинниці, найбільша це „Casa la Golondrina" („Хата ластівки"), а в ній радіова стація, яка надає в ночі мексиканську програму. Є там теж будинок, де виробляють свічки в мексиканськім стилю, в кольорах і пахучі. Я їх ніде передше не бачив. В однім із будинків видно гуртовий склад мексиканських виробів, яким кермує білий чоловік. На самій середині вулички висить клітка а в ній папуга, яка здоровить прохожих словами: „Hello! Mister, how are you?" При однім кінці цієї вулички є площа, малий городець, по середині бронзова статуя з написом: „Felipe de Feve, who foundet Los Angeles City, Sept. 4, 1781. На чотирьох рогах тої малої площі ростуть чотири ґумові дерева, побіч них столітні пальми і розкішні бананові дерева.

З такої маціцької вулички виросло величаве місто. При цій вуличці стоїть ще нині будинок з трьома дзвонами на ґаночку, де кватирувало мексиканське місто. Населення міста числило в 1890 р. 50.359 душ, — у 1900 р. жило тут вже 102.479 душ, — у 1910 р. начислено 319.198 душ, — 1920 р. число мешканців було 576.673. Нині місто має 1,400.000 мешканців. Що буде за 50 років, а що за 100 літ?

Місто могло розростатися, бо земля дає золото і нафту, збіжжя й овочі. Ціла полуднева Каліфорнія має літо цілих 12 місяців у році. Поля й долини пишаються садами помаранчевих, оливкових, оріхових, цитринових, фіґових і гроздових дерев (грозд: grapefruit), дактилевих пальм і інших овочевих дерев. Поміж містами Ло Енджелс і Сан Бернадіно лежать десятки квадратових миль, управлених під винниці, а при них великі винярні, де виробляють вина. Один ґальон (понад 4 літри) дуже доброго вина дістанете за 1.60 дол. Легке вино коштує 75 центів за один ґальон.

Великим чинником для розвою міста став виріб плівок (фільм). Під цю хвилину працюють в Ло Енджелс такі фільмові корпорації: Metro-Goldwyn-Mayer, Warner Brothers, Radio-Keit-Orpheum, Universal Studios, 20-th Century Fox, United Artists, Lesser, Hirliman, Lowe, Disney і яких сорок менших спілок („компаній"). Цей цілий плівковий промисл витрачає рік-річно біліони долярів на виріб нових плівок, а рівночасно збирає біліони долярів з цілого світа за свої плівки. Про це треба б написати цілу книжку. Незвичайно цікава тема! Про велитенські суми, якими обертає плівковий (фільмовий) промисл, можна мати поняття з платень, які побирають артисти від фільмових продуцентів. Нпр. покійний Джан Джільберт одержував по десять тисяч долярів за тиждень цілих шість років — чи виступав, чи ні. Не диво, що всі актори першої і другої якости мешкають в палатах, які нічим не уступають палатам короля в Европі.

Ло Енджелс стягнуло народи і раси з цілої землі, фільмовий промисл вимагає нпр., що коли ставлять песу, де виступають тибетанці, то треба їх мати під рукою. Ріжні раси мають хист до ріжних робіт! Вони переселюються до американського міста, щоб узяти в руки власне ту роботу, на якій найліпше розуміються. Японці

Дещо про життя селян на Бойківщині.

(ВРАЖІННЯ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ З ДОРОГИ.)

Будучи кілька днів на Бойківщині, мав я нагоду приглянутися життю наших бойків зблизька. Мене найбільше зацікавила господарська сторінка і про неї хочу сказати кілька слів.

Іе, що я бачив і чув прямо жахливе. Нашому гріському населенню грозить голод. І про щоб ви не почали говорити з бойком, то все мусите закінчити на спустошенню, яке заподіяла в горах і підгірських околицях цьогорічна весняна посуха. Збір збіжжа і паші на 50—70 відсотків менший від збору в минулому році. Ціла надія гірського населення у зборі картоплі. Але навіть найкращий урожай картоплі та інших осінних рослин, неоагато поправить жахливу ситуацію.

Вправді мешканці гір і підгірських околиць зимою все купували муку і хліб для себе — цього року однак приходиться їм купувати хліб зараз по жнивах, не згадуючи про те, що не кожний має „купило" (себто гроші).

Спосіб господарювання в горах у нас ще досі не є усталений і ніхто тим не займається; попри мізерну рільну господарку стрінете тут плекання сільськогосподарських тварин, яка в горах ведеться і мусить вестися інакше, як на долах у збіжених районах. Але і ця може найважніша ділянка гірського господарства, захитана у своїх основах. Брак паші! Вже сьогодні застановляються наші бойки, що робити, щоб вратувати худобину (в тій справі — згадаю мимоходом — відбулася повітова господарська нарада в Старому Самборі 6. ц. м.) Продати — нема купців, а як навіть який знайдеться, то дає будьщо. Паші не можна докупитися. Околіт соломи коштує вже тепер 50—70 сотиків. Що робити?

Наразі починають старші штуки худоби забивати і розпродують мясо між собою. Це більш поплатне, як продажа худоби на торзі. А що буде далі? — питаєте — як відповідь бачите тільки безнадійне здвигнення раменами.

А тимчасом кругом по наших горах розпаношується чимраз страшніша нужда. Годі перейти селом, щоб не стрінути кількох прошаків, які просять милостині, просять хліба.

Про вигляд села, про якесь уладження хати, та про гігієнічні умовини життя вже не згадую. Вистарчить для прикладу натякнути, що тримання „маржинки" (худоби) в хаті, це звичайне явище. Кілька дощок збитих положених побіч себе це часто ціла обстанова хати, що в день заступає „лаву", а нічию ліжко. Кожна особа має свою... дошку. Тільки у багатших селян знайдете окрему (від стайні і ін. господ. будинків) хату і сяку-таку хатню обстанову, але таких тут не багато. Треба додати, що 5—10 морговий господар то вже багач. Звичайно селянин тут має найбільше 1—2 морги камінистого грунту і хатину для себе і худоби.

Коли в розмові я натякнув, що цього року є сподівана звишка цін збіжжа, то почув я з тієї причини, з уст селян страшні нарікання, прямо голос розпуки. Вони не мають збіжжа на продаж, вони мусять його купити і то по значно вищій ціні від загально-ринкової. Чому? — спитаєте. — Бо справа закупу і евентуального збуту збіжжа тут ще не наладнана, а жиди, які всевладно опанували гори, тягнуть з нашого бойка останню шкуру. Хтось сказав, що Бойківщину треба булоб переіменувати на „жидівщину" і мав рацію. — Тут не знайдете села, де не булоб кільканацять жидівських родин, часом доходить, що четвертина села це Мойсеєві внуки.

Наша кооперація робить тут щойно свої перші кроки, а ще дуже, а дуже багато є до зроблення.

Мимоходом згадаю, що Турчанщина ще досі фактично не має своєї повітової кооперативної централі, через яку кооперативи моглиб закуповувати і евентуально збувати потрібні для села продукти чи товари. Досі цю ролю частинно виконувала філія „Нар. Торговлі" в Турці, а з весною ц. р. цією справою мав занятися Окр. Союз у Самборі, але досі чомусь нічого ще не зроблено. А шкода! Бойки з тієї причини часто висловлюють невдоволення.

Чи є тут будьякий заробіток? Є — якщо це можна назвати заробітком. Є багато праці у лісах при зрубуванні, обрібці та звоженню дерева. Можна дещо заробити при воженню шутру. Однак винагорода за ту працю є дуже нуждення. За перевіз 1 метра дров на віддаль 20—25 км. селянин заробляє з парою коней найбільше. 2—3 зол. Дещо більше можна заробити при воженню шутру. Щороку багато хлопців і дівчат вибиралося на „доли" на жнива. Але цього року і тут не повелось. Треба було бачити, кілько то насходилося бойків до Самбора, звідки, звичайно довколичні селяни кликали їх до себе на жнива, але цього року внаслідок посухи і меншого врожаю селяни радили собі самі, а бойки верталися з нічим голодні домів. Заробітків на місці щораз то менше, еміграція здержана, а населення щораз то більше, і всі страшенно голодують.

Серед такої біди і нужди живе велика частина нашого народу.

Не знаю, чи можна собі уявити гірше життя, від життя наших бойків, лемків і гуцулів. Невжеж нема на це ради, нема виходу?

Важко на це відповісти, але всеж таки треба шукати якоїсь розвязки. Гадаю, що відповідальні чинники повинні звернути більше уваги на ту частину краю та поробити старання, щоб уряд прийшов цього року з поміччю гірським околицям, відписуючи податки та асиґнував якусь матеріяльну допомогу у формі започаткованих робіт при регуляції рік і доріг, де населення знайшлоб заробіток, чи у якійсь іншій формі. Крім того треба повести акцію за раціоналізацією господарки. Головну увагу треба, здається, звернути на годівлю молочної і мясної худоби та плекання лену, пасічництво й городництво (останнє в підгірських околицях).

Більше уваги треба присвятити молоді, яка часто тиняється по селі, замісць робити якусь корисну роботу. Молодь треба за всяку ціну спрямовувати на науку, чи то до школи, чи до ремесла. Тут треба згадати, що в горах чомусь є дуже мале заінтересування ремеслом, хоч чужинці заробляють гарні гроші навіть серед бідних бойків. Для прикладу скажу, що в околиці Розлуча (літнисько) нема ні одного нашого кравця і всю роботу виконує... жид. Над тим треба теж подумати і позбутися тої нужди і біди, яка нас віками переслідує.

Андрій Качор.

Ювилей ґубернатора Грабаря.

Ґубернатор Підкарпатської Руси Грабар святкував у неділю 15 ц. м. своє 60-ліття. З цієї нагоди дістав він багато привітів від громадянства, зокрема від мешканців Ужгороду. Привітну телеґраму прислав теж президент Чехословаччини д-р Е. Бенеш. Ціле місто Ужгород було гарно прикрашене, тамошні часописи присвятили багато уваги ювилятові.

та китайці люблять займатись управою городовини і розуміються на цій управі ліпше, ніж інші народи. Так вони плекають в Ло Енджелс городовину, засоблюють нею всі кухні. Найтяжчі роботи переняли на себе мексиканці. Місто має цілі оселі ріжних народів. Англійці, французи, німці, росіяни та інші народи білої раси мешкають у найкращій частині міста, між пальмами і цвітами.

Майже ввесь бізнес спочиває в жидівських руках. Повно жидів стрічаємо у вільних професіях, себто на так званих інтеліґентних становищах. Всі великі фільмові підприємства у жидівських руках. Мойсеєві напевно не снилось, що не Палестина, але Америка, а властиво Каліфорнія стане обітованою землею. Коли глянути в адресар міста і прочитати імена лікарів або адвокатів, то видно великий Вавилон навищ усяких народів.

Зайшов я до гостинниці „Clifton Cafeteria" при вулиці 648 South Brodway. Входите до середини, приступаєте до довжезних столів, обставлених преріжними стравами, та вибираєте собі, що припало до вашого смаку. З повною тацею посуваєтесь в напрямі каси. Тут одержуєте листок з ціною страв, які ви набрали для себе на тацю. Звідси їдете з тацею в руках сходами вгору, минаєте ставок з рибою, голяндський млин, аж поки не виберете собі вигідне місце поміж запашними живими цвітами, розставленими по цілій гостинниці. Співак-соліст починає співати якусь пісню в англійській або французькій мові.

Гостинниця повна людей. Приглядаєтеся їм цікаво, чи не відгадаєте, до якої кляси належать. Глядите на рахунок і відчуваєте на ньому таку дивну замітку в англійській мові: „Важна заввага: Без огляду на висоту квоти на цім листку, наш скарбник прийме з подякою щонебудь, що зволите заплатити, але можете і незаплатити нічого". Я рішився перевірити, чи цю замітку треба брати поважно. Мій рахунок був 46 центів. Я поклав перед дівчину, що сиділа при касі одного „кводра" себто 25 центів. Касієрка глянула на мене допитливо і каже: „Чи обід вам не подобався?" — „Зовсім смакував мені", відповідаю. „Ваш рахунок 46 центів", каже вона до мене. „Я це знаю", відповідаю, „алеж тут на картці виразно видруковано, що я можу заплатити за цей обід, кілько я сам хочу, а можу не дати нічого? Чи це дійсно можливе?" — „Так, можливе", — відповіла касієрка з усмішкою. Коли вона перепустила мене, попросив я її, щоб покликала мені управителя гостинниці. Від управителя довідався я, що хоча вони друкують таку заяву, то трапляються лише дуже рідко люди, які не платять повного рахунку. Я зрозумів, що полишений вибір для гостя „платити або не платити" полягає на глибокому розумінню людської вдачі. Чоловік волить робити все добровільно, ніж з примусу. Хто числить на свобідну волю, цей цінить людей і вони приходять до нього охотніше, ніж до другого, який їх приневолює.

Як турист, що вишукує особливости міста, яке оглядає, зайшов я до гостинниці „Schaber Cafeteria" при 620 South Brodway. Ця гостинниця займає два поверхи, але під землею. Всі стіни, поруччя, підлоги, обстанова виведені справді в мистецьких лініях і допасовані до стелі, що знову виведена в правдивім 24-карат. золоті. На стінах висять образи славних артистів. Власник гостинниці є сам артистом і відважився видати двісті тисяч долярів, щоб згідно із своїм задумом уладити гостинницю, яка перевищалаб би гостинниці таких готелів як Континенталь у Гавані, Мейфер у Вашингтоні, Еджвотер-Біч-Готель в Шікаго, Валдорф-Асторію в Ню Йорку, Форт-Геррі у Вінніпеґу, Віста-Дель-Арроя в Пасадені.

Майже на кожному розі, де вулиці перехрещуються, доглянув я бюро банку „Bank of America". Коли подивитись на річний звіт цього банку, то видно з нього, що цей банк має один біліон і чотириста міліонів долярів майна та готівки, тоді стає ясно, чому так багато філій має цей банк в Ло Енджелс. Якби ці гроші розділив між мешканців міста, то кожна душа діссталаб по одній тисячці долярів. Гроші перевозять в опанцирених автах із скорострілом наверху. Бачив я це на власні очі з вікна мого готелю кожного дня. Покищо нема тут таких банкових грабунків, як по інших містах Америки.

Через яр, що тягнеться між містом Ло Енджелс і містом Пасадена веде міст, який називають „міст смерти". Дотепер уже понад 90 осіб скочило з мосту в яр, щоб у цей спосіб переступити поріг до вічности. Коли будували цей міст, то в деревляну форму одного з цементових стовпів мосту злетів робітник-мексиканець. Цементова маса присипала його і ніхто не помітив цієї пригоди. Коли цемент висох і робітники відняли деревляні ослони, доглянули підошву черевика. Вістка, що у стовпі сціпенів серед цементової маси чоловік, кружляє донині. Багато людей, що бажало перейти у ліпший світ, відчувало якийсь маґнетичний потяг власне до цього мосту і метались у пропасть. Міський інжинір піддав гадку, щоб над поруччями мосту розтягнути сітки і недопустити, щоб яр ставав якимсь цвинтарищем для громадян, невдоволених собою там, де інші гинуть. В Ню Орлінс, у стейті Люізіяні, росте тисячлітній дуб, під який ідуть люди, що хотять закінчити своє життя револьвером. Дуб цей у міськім парку наводить на прохожих жах. Коли я взяв авто і приїхав до парку оглянути це дивне дерево, шофер не хотів підійти до дуба, але показав його мені здалека.

(Далі буде.)

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Обіжник про привернення „молодих емеритів“ до праці

Міністр внутрішніх справ видав такий обіжник у справі покликання емеритів до активної служби:

Між державними емеритами можуть найтися такі особи, яким вік і здоровля дозволяють продовжувати службу. Примусове безділля для багатьох є тягарем. Праця неодного з них моглаб виявитися корисною. Праця в таких випадках зменшила би державі надмірні нині видатки на емеритуру. **Слід змагати до того, щоби поступнево дати працю всім тим емеритам, яких праця моглаб виявитися корисною.** Найкраще було би, якби емерит працював денно (в характері дієтаря) і дістав таку працю, що її мусів би виконувати на випадок, якби покликано його на постійно до служби.

Якщо виявиться, що емерит виконує корисно таку працю, слід його покликати до активної служби. Тому воєводи обовязані зібрати для міністерства внутрішніх справ до 1. листопада ц. р. дані про тих б. підлеглих емеритованих урядовців і нижчих службовиків, які надавались би до служби.

Емеритів, які 1) скінчили 60 років, 2) нездатні до праці з огляду на стан здоровля, 3) були карані судово або їх усунули зі служби внаслідок „дисциплінарки“ слід уважати зовсім нездатними до праці.

Одночасно міністр внутрішніх справ видав доручення у справі тих, які працюють тимчасово на дні (т. зв. дієтарі). **Отже згідно з цим дорученням можна приняти до праці особу в характері дієтаря тоді, коли є праця, коли її необхідню треба виконати, а не можуть її виконати** постійно заняті сили. Працю на дні слід давати передовсім особам, які не мають засобів на найскромніший прожиток. Працю, що не вимагає спеціяльної підготови і вироблення, **слід давати місцевій безробітній молоді і тим особам,** які мають основу до спеціяльної опіки або допомоги від держави. Працю, що вимагає спеціяльного вироблення і підготови, слід доручувати емеритам з відповідним хистом. Далі згідно з дорученням міністра внутрішніх справ занятий тимчасово (т. зв. дієтарі) може виконувати працю безперервно два місяці, щоб таким чином уможливити заробкову працю більшій кількости осіб, які не мають засобів до життя. Б. дієтарів можна покликати назад до праці щойно по одномісячній перерві. Вкінці читаємо, що такий поворот до праці емеритів не повинен би стати причиною звільнювання з праці урядовців, що вже тепер працюють.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

Обмеження виробу і продажі запальничок.

Майже на кожному розі людніщої вулиці Львова стрінете продавців запальничок та камінчиків до них, які захвалюють свій товар прохожим; ці купують їх масово, бо ціна дійсно низька. Діється це тому, що вуличні продавці продають запальнички нестемпльовані скарбовим урядом. Тому теж на таких продавців роблять облаву і конфіскують їм запальнички.

Як відомо, запальнички є предметом скарбового монополю, себто їх виріб і продаж підлягає ріжним обмеженням, бо державний скарб черпає з них доходи. Тому закон про монополь сірниками з 30. січня 1931 р., змінений декретом в 25. червня ц. р., накладає оплати від обороту запальничками.

Обмеження виробу і привозу.

Отже згаданий закон забороняє виробляти запальнички у краю, привозити зза кордону або з простору В. М. Данціґу та вивозити їх з краю без дозволу міністерства скарбу крім: 1) електричних запальничок, приміщених на всякого роду засобах льокомоції; 2) запальничок, вироблених зі золота і срібла та знечених мірничим урядом. Зате кожний подорожний, який приїзджає до Польщі зза кордону або з В. М. Данціґу може привезти зі собою **одну запальничку** до власного вжитку. Закон забороняє продавати, купувати і посідати запальнички без т. зв. податкових знаків (остемплювання), що їх витискає на запальничках скарб. уряд акциз і монополів на доказ заплачення скарбової оплати.

Скарбові оплати.

Від привезених запальничок зза кордону платиться монополеву оплату в формі митних оплат, від запальничок з Данціґу платиться монополеву оплату в формі додатку до мита. Висота монополевої оплати: **1 зол.** від одної кишеньової запальнички і **3 зол.** від одної стінної або столової запальнички.

Від запальничок зі золота і срібла, привезених зза кордону або з В. М. Данціґа і від запальничок вироблених у Польщі, платиться податок у висоті **5 зол.** від одної запальнички. На доказ заплаченої монополевої оплати або податку від запальничок, що їх привезли зза кордону або з Данціґу по 1. липні ц. р. видаватиме влада посвідку, що заступатиме протягом одного місяця податковий знак на привезеній запальничці. Запальнички без податкового знака, себто неостемпльовані, недопущені до обороту. Податкових знаків не витискають лише на запальничках, що їх привозить подорожний зза кордону на власний вжиток, а посвідка на заплачення монополевої оплати чи пак податку заступає в даному випадку податковий знак.

Зголошування запальничок.

Хто привіз собі запальничку зза кордону або з Данціґу по 1. липня ц. р. мусить до місяця від виставлення посвідки на заплачення монополевої оплати або податку зголосити цю запальничку зі згаданою посвідкою до скарбового уряду акциз і монополів, щоби він її остемплював.

Хто мав запальничку вже 1. липня ц. р., але не остемпльовану, обовязаний зголосити її до **трьох місяців** від дня 1. липня ц. р. у касі скарбового уряду, щоб її остемплював після оплати податку або монополевої оплати. Від обовязку заплати монополевої оплати або податку вільні ці посідачі неостемпльованих запальничок, які привезли їх зза кордону або з Данціґу перед 1. липнем ц. р. і мають посвідки, що заплатили своечасно скарбову належитість від тих запальничок. Одначе в таких випадках обовязані зголосити запальнички з посвідкою у скарбовій касі до трьох місяців, щоб їх остемплювала.

Кари.

Карно-скарбовий закон з 3. листопада 1936 р. у статтях 94—102 каже, що проступком є: виріб запальничок без дозволу, виріб запальничок зі золота і срібла без зголошення, купно, переховання і перевіз запальничок, вироблених без дозволу чи пак зголошення, свідома продаж, купно і посідання неостемпльованих запальничок і т. д. Згаданий карно-скарбовий закон передбачує грошеву гривну у вис. 5—10-кратної монополевої оплати від цих запальничок та їх конфіскату.

Оподаткування кооператив доходовим податком.

Важний присуд Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

Міністерство скарбу обіжником з 12. липня ц. р. до ч. D.V. 22707/2/37 подало до відома всім скарбовим палатам витяг з присуду Найв. Адм. Трибуналу з 2. квітня ц. р. ч. рев. 3393/35:

Отже предметом спору була виплата з біляйсового зиску коперативи за 1929/30 р. 100.000 зол. на основі рішення загальних зборів її членів з 10. грудня 1930 р. „на відсотки для спільників фірми „Landwirtschaftliche Hauptgesellschaft“. Скарбова влада не признала кооперативі полекші зі ст. 10, т. 6 закону про доходовий податок і дочислила згаданих 100.000 зол. до основи виміру доходового податку. Одночасно в мотивах подала, що оборот кооперативи з нечленами у 1929/30 р. сягав 42,1% загального обороту, та що кооператива не дочислила до запасних фондів за згаданий час ніякої суми зі зисків виплачуючи дальший уділ у зисках у квоті 100.000 зол., що є видатком по думці ст. 8, т. 6 закону про доходовий податок. Кооператива в позві станула на становищі, що виплата 100.000 зол. має облігаторійний характер і її слід признати торговельним коштом.

Найвищий Адміністраційний Трибунал розглянув справу, ствердив, що вирішував справу цієї самої кооперативи у справі промислового податку і дійшов до висновку, що кооператива не має права до полекш по думці ст. 95 т. 1 б закону про промисловий податок, якщо кооператива (члени якої є одночасно уділовцями спілки Landwirtschaftliche Hauptgesellschaft) звязалася з тією останньою договором, на основі якого частину зиску віддає кооператива спілці, чи її уділовцям без взаїмної чинитьби та якщо на цю віддану частину зиску складаються хочби частинно суми, що як звороти і надплати від нечленів повинні в цілости перейти до запасних фондів. А що зміст постанови ст. 10 уст. 1, т. 6 закону про промисловий податок тотожний зі змістом ст. 95, т. 1 б закону про промисловий податок, то Найв. Адмін. Трибунал признав, що кооперативі не прислугує ніяка полекша по думці ст. 10, уст. 1, т. 6 закону про доходовий податок. Некорисно теж для кооперативи вирішив Найвищий Адміністраційний Трибунал справу 100.000 зол. як торговельного видатку і тому цей видаток не підлягає відчисленні від основи виміру. Тому Найв. Адмін. Трибунал відкинув позов кооперативи.

Позичування власних грошей і викупно промислових свідоцтв.

Найвищий Суд признав, що особи, які приватно дисконтують векслі, не підпадають під няття короткоречинцевого кредиту згідно з долученою тарифою промислових свідоцтв до ст. 23 закону про промисловий податок. Тому такі особи не мають обовязку викуповувати промислові свідоцтва. В останньому часі Найвищий Суд (присудом з 19. грудня 1936 р. до ч. III. к.) занявся ближче податковим обовязком у випадку нелеґального істнування підприємства та поставив справу на загальній площині. Отже Найв. Суд підкреслив, що закон про промисловий податок і податкова ординація беруть під увагу леґально ведені підприємства, що розвивають означену господарську діяльність. Підприємство заборонене законом або таке, що спирається на проступку, не є господарським підприємством і по думці згаданих законів їхня, заборонена законом діяльність, підлягає карі; таке підприємство слід замкнути. Діяльність таких підприємств не накладає теж обовязку викупна промислового свідоцтва, що уповажнює вести підприємство, а скарбова влада обовязана відмовити виданя промисл. свідоцтва.

Згідно зі ст. 1, 3, 7 і 8 розпорядку президента з 17. березня 1928 р. про банковий закон на ведення банкових підприємств, зокрема банкових домів треба дозволу (концесії) міністра скарбу. Суд устійнив, що обвинувачені вели банковий дім без вимаганої законом концесії. Якщоб навіть устійнення суду щодо характеру підприємства підсудних як банкового дому були правильні, то і так неконцесіоноване підприємство як нелеґальне і проступне (ст. 27 закону про проступки) не дає підстави, щоб викупити промислове свідоцтво. Зате устійнення оспореного присуду, що обвинувачені крім вексловою кредиту і дисконта виконали протягом кількох років кілька інших справ характеру банкових операцій, не дають ще підстави вважати підприємство обвинувачених тайним кредитовим підприємством по думці розпорядку про банковий закон. **Найвищий Суд увільнив обвинувачених від вини і кари тому, що закон про промисловий податок не дає ніякої основи, щоби потягнути підсудних до відповідальности, бо заробіткове позичування власних грошей не підпадає під поняття торговельного підприємства в формі якоїнебудь кредитової установи, ні теж під поняття промислового заняття в формі торговельного підприємства.**

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Любов славних людей.

Майже ніде не знайдемо стільки болю та зневіри, як в житті великих і славних людей. Особливо їх перші любки майже ніколи не мали зрозуміння до посланництва поетів і композиторів, не мали стільки любови, щоб із ними хотіли терпіти навіть і горе.

Болючим прикладом такого непорозуміння була перша любов Ріхарда Вагнера, який уже в ранній молодости був переконаний про своє велике післанництво і не менше гордий був на свої пляни для створення нової опери. Закохався з молодечою пристрастю у дівчині з визначної швайцарської родини. На питання, чи хоче бути його дружиною, відповіла вона коротко і погірдливо: „Ні!". Пригноблений Вагнер за хвилину опамятався і крикнув: „Прийде день, що колись будете жалувати, що ви тепер відкинули мене!" За кілька днів опісля післав своїй милій довгого листа, в якім обяснив всі свої пляни і намагався переконати її про певний успіх своїх плянів. Одначе панночка знову відповіла коротким „ні". Вона вийшла замуж за маляра Фогерта, який, хоч пізніше став відомим малярем, але в порівнанні з ґенієм Вагнера був малесеньким чоловіком. Ваґнер одружився пізніше з дочкою славного композитора та віртуоза-піяніста Ліста.

Ліст терпів ціле життя й ніколи не забув про свою першу любов. В цім випадку це не було непорозуміння, але немилосерний батько. Ліст закохався в 17-літній дочці франц. міністра торговлі, ґрафа Сен Кріка, який радше волів, щоб його дочка поволі вянула, ніж дозволити їй вийти замуж за учителя гри на фортепіяні. Ліст був уже тоді любимцем париської публики, грав у кількох аристократичних сальонах і найбагатші хотіли здобути його на вчителя для своїх дітей. Таким чином Ліст дістався до дому графа Сен Кріка і між ним та його ученицею, молодою Кароліною, зродилася глибока любов. Мати Кароліни хотіла, щоб вона вийшла замуж за Ліста і тому просила ще на смертельнім ліжку свого чоловіка, щоб він дав дозвіл на шлюб. Одначе він не змінив свого рішення. Ліст покинув Париж і хотів вступити до манастиря. Тільки по довгих намовах пощастилось його матері відвернути його від цієї думки, вона знала, що тільки мистецтво може йому принести полекшу. Кароліна тяжко захворіла і як тільки виздоровіла, батько примусив її вийти замуж за якогось шляхтича. Терпіла ціле життя й умерла внаслідок душевної депресії.

Славний англійський письменник Карло Дікенс вперше закохався в дочці льондонського банкиря, Марії Біднельо. Їхня любов тривала 4 роки, а тоді Марія інакше рішилася. Дікенс ставав славний, але ще майже нічого не заробляв і Марія мусілаб ще ждати. Тому вийшла замуж за другого. Дікенс увіковічнив свою кохану Марію в своїх романах. В „Давиді Коперфільді" постать Дори Спенлової і в „Малій Доритці" постать Фльори Фінкінґової — це його кохана Марія. Хоча Марія Біднельо часто висміввала та мучила Дікенса, він її ніколи не забув і навіть ще по трицять роках писав їй листи.

Генрик Ібсен сам покинув свою першу любку. Залюбився він в панночці Гольст-Тресельов і щоденно посилав їй вірші та квіти. Часто мусів голодувати, щоб мав защо купити квіти. Перша Ібсенова драма повстала під її впливом. Його кохана спершу тільки співчувала йому, блідому та несміливому фармацевтові, але мабуть пізніше закохалася в ньому, бо, хоч він покинув її, вона зовсім не вийшла замуж. Ібсен одружився з іншою, а панна Гольст Тресельов ще й тепер живе в Берґені та споминає золоті часи першого кохання.

Славний винахідник Едісон творить вийнмок у першім коханні. Він був ціле своє життя ориґінальний і також ориґінально одружився. Кожний день він мав стільки праці, що на кохання не ставало йому часу. Його секретаркою була панна Стільвельов, рухлива, працьовита та жартівлива дівчина, яку Едісон дуже любив бачити при праці. Одного разу приблизився до неї ззаду, а вона жартівливо сказала, що зразу спізнала, що він надходить. Едісон хвилину дивився на неї і опісля попросив її руку. Панна попросила кілька днів до надуми і небавом відбулося весілля. В житті були дуже щасливі, а дружина була найбільшою помічницею Едісона у практичній праці не тільки своєю працею, але й порадами. (Б.).

ВИПАДКОВІ ВИНАХОДИ.

Хоча людська думка і праця довершила стільки надзвичайних діл, то таки чимало винаходів не бачило би денного світла, якби не поміч цієї могутньої сили, котру звичайно називаємо випадком. Нераз сам тільки випадок робить людину винахідником. Не дивниця, що часто найцікавіші винаходи походять від людей, які не мають високої технічної освіти. Ба ще більше; навіть винаходи фахівців і вчених нерез повстають завдяки випадкові.

ЯК ЗІНҐЕРОВІ ПРИСНИВСЯ УЛАН ЗІ СПИСОМ.

І так н. пр. такий корисний винахід, як машина до шиття, зродився при помочі сну. Винахідник Зінґер спав і у сні мріяв про машину, яка виповняла би всі його бажання. Нараз приснився йому улан, що гнав на коні з витягненим списом. Хоруговка списа маяла при отворі, який знаходився при кінці зброї. Через цей сон велике питання було розвязане: ушко повинно знаходитися при гострому кінці голки, а не — як при звичайних голках — на тупім закінченню. Так винайдено новочасну машину до шиття.

ДРУК НА КАМЕНІ. ДАЛЕКОВИД. РИСУНОК НА ШКЛІ.

Випадок поміг також Зенефельдові відкрити літографію. Одного дня вигладжував він камінь, щоб можна було на ньому щось вирізьбити. Саме тоді мати попросила його, щоб скоро списав білля для прачки. Паперу під рукою не було, тому записав усі частини білля чорнилом на камені. Коли кілька днів пізніше хотів письмо усунути, впав на думку змити його квасом і відкрив зі здивуванням, що письмо залишилося. Це був перший зав'язок винаходу літографії.

Знана історія про дітей одного голяндського шліфаря шкла. Ці діти підчас забави зложили два ошліфовані шкла і піддали в цей спосіб батькові думку винайти далековид.

Один норимберський точильник випадково скропив квасом свої окуляри і так винайшов новий спосіб рисування на шклі.

ЗОЛОТИЙ ПОРОШОК.

Бессамер, винахідник нового способу топлення заліза, став винахідником тільки випадково. Його сестра, яка залюбки малювала, звернулася до нього з проханням, аби зладив їй вибагливу течку на рисунки. Щоб сповнити її бажання, купив Бессамер золотий порошок. Висока ціна цього порошку привела його на думку, щоб видумати машину, яка витворювалаб цей порошок дешевіше. І дійсно таку машину винайшов, звернувся до знаної фабрики і продав цей свій перший винахід за значну суму. Ця подія стала в його житті переломовою: від тепер один винахід йшов за другим, даючи Бессамерові гроші та славу.

СОЛОДКИЙ ХЛІБ.

Сахарина повстала також випадково. Хемік Фальберг був занятий у літі 1878 р. в лябораторії університету в Бальтіморе. Одного дня підчас вечері звернув увагу на солодкий смак хліба. Смак походив з його рук, хоча він умив їх старанно. Побіг зараз до лябораторії, де переглянув усі судини та реторти. Небавком ствердив, що в одній судині було щось дуже солодке. Це була зовсім мимоволі винайдена сахарина.

ДИНАМІТ І НАГОРОДИ ДЛЯ ПОЕТІВ.

Випадково положив Альфред Нобель підвалини під свій велитенський маєток, з якого міг пізніше утворити міжнародні нагороди для письменників і вчених. Нобель працював у свого батька у фабриці вибухового матеріялу нітрогліцерини. Довгі роки надармо старалися сполучити цей плин, з якимсь сталим тілом, щоб у цей спосіб зменшити небезпеку перевозу цього грізного вибухового матеріялу. Одного разу запримітив Нобель, що нітрогліцерина витікає з бочки і всякає до дрібненького шутру, який служив за опакування. Так утворена маса мала таку саму вибухову силу, як плинна нітрогліцерина, а була значно догідніша і безпечніша. В цей спосіб винайдено динаміт.

РОЗМОВА З ВІДДАЛІ.

Від давен давна відчували люди потребу порозумiватися на віддаль без зайвої втрати часу на подорож післанця. Ця потреба ставала докучлива особливо в часі неспокоїв, тоді, коли треба було повідомити сусідів про якусь небезпеку, тощо. Українці, яких довгі віки томили татарські напади, порозумівалися між собою так, що палили на горбках вогні. В минулому столітті люди осягнули те, про що мріяли довгі віки. Вони запрягли до негайного переносу на віддаль важних вісток електричний струм. У половині минулого століття американець Морзе винайшов телеграф. Рівночасно появилися телефони. Та з телеграфом і телефоном звязана та недогідність, що пересилка телеграм і телефонічних розмов привязана до дротів. Мрією людства став такий винахід, який переказував би вістки на ввесь світ без огляду на те, чи є телеграфічні дроти, чи ні.

ЧОЛОВІК З ПАПЕРОВИМ ЗМИЄМ.

Перед 35 роками стояв один молодий італієць на побережжі Нової Фунляндії. На ухах мав звичайні телефонічні слухальця, та заразом пускав паперового змия. До цієї „забавки" був прикріплений сталевий дріт. Тоді на іншому побережжі, віддаленому від Нової Фунляндії простором двох тисяч миль бурхливого моря, висилав інший чоловік сиґнал у простір, маючи надію, що сиґнал цей дійде до молодого італійця. Нараз чоловік з орлом почув у груднeвім повітрі виразний трикратний стук, який в азбуці Морса означає букву „S". Був це перший звук післаний без дроту через океан. Цим молодим італійцем був Марконі — винахідник радія.

ЯК МОЖНА СТАТИ БАГАТИМ?

Ну, добре, а чи може є ще які нові речі, які требаб конче винайти? Чи людство має вже все, що йому потрібне? Сміло можна сказати, що ні. Людство потребує щораз то нових винаходів. Досі ще невикористані велитенські електричні сили в атмосфері. Кому вдасться перемінити електричність, яка міститься у повітрі в енергію для нас придатну, той довершить великого діла. Неменшого діла довершить той, кому пощастить використати сонячну теплоту безпосередньо для порушування двигунів, хто винайде „сонячну машину". Хто зуміє створити новий спосіб дешевого виробу алюмінія, такого поширеного металю, той здобуде великі гроші. Алюміній посідає перед собою велику майбутність тому, що мідь, цинк і цина поволі вичерпуються. Кому вдасться усунути легко водень із води і добути чистий матеріял на паливо, той здобуде для людства паливо краще від вугілля і від нафти. Чимале поле до винаходів дає штучний навіз, головно простий і легкий спосіб добування потасу та фосфору. Це тільки кілька важніших потреб, а кілько можливостей дає летунство, мореплавство і всякі практичні щоденні винаходи? „Гроші лежать на вулиці". Тільки треба стати винахідником.

о. Ст. Ковалів

Грізна суперниця Шерлі Темпль.

Є нею Мері Кристина Дан — дво і пів літня(!) „чудесна дитина", яку шукачі талантів відкрили в околицях Сен-Люї. Розслід інтеліґенції, якому піддали малесеньку дівчинку в психольогічному інституті вашинґтонського університету, закінчився одноголосним осудом „ґеній". Після того фільмовий продуцент Вінфільд Шіген (доречі, чоловік славної віденської співачки Еріци) спровадив дитину та її батьків до Шікаґа, де вони підписали з ним довгоречинцевий контракт. Перший виступ нового вундеркінда відбувся перед мікрофоном у радіо, де, як кажуть, мала Мері-Кристина давала у переведеному з нею інтервю куди розумніші відповіди, як їх дають у таких випадках дорослі... Незабаром перевозять майбутню зірку до Голівуду, щоб вона спершу звикла до каліфорнійського повітря та температури; опісля почнуть пробні знимки та підготову до першої фільми. Можна сподіватися, що у віці 6—7 літ, ґеніяльна Мері-Кристина матиме більше міліонів, як літ...

—о—

Загальна мобілізація в Японії.

ШАНГАЙ, 17. 8. ПАТ. Надійшли вістки, що уряд наказав загальну мобілізацію. В японських пристанях повно війська, яке швидко перевезуть на терен боротьби до Китаю.

БЕЗПОЩАДНИЙ РУКОПАШНИЙ БІЙ.

ТОКІЮ, 17. 8. ПАТ. Боротьба на передмістю Шангаю дуже кривава. Кількома наворотами доходило до наступу і протинаступу на багнети. Японські війська відбили протинаступ китайських військ.

В год. 20-ій китайські війська перейшли знову до наступу на цілому фронті під Шангаєм. Гарматна боротьба тягнулася цілу ніч. Китайська артилерія бомбардує дільницю Гонкю, де мешкають масово японці.

СССР. ПІДБУРЮЄ КИТАЙ.

Совітські летуни збомбардували міжнародню концесію.

ТОКІЮ, 17. 8. ПАТ. Агенція Домеї подає сензаційну вістку з Шангаю, що в китайських літаках, які бомбардували 14. ц. м. міжнародню концесію в Шангаю і французьку дільницю були совітські летуни. Совітський амбасадор у Нанкіні робить заходи перед нанкінським урядом, щоби загострити воєнні кроки проти Японії.

БУНТ В КИТАЙСЬКІЙ АРМІЇ?

ТОКІЮ, 17. 8. ПАТ. Непотверджені вістки кажуть, що деякі відділи нанкінського уряду збунтувалися 16. ц. м. внаслідок депресії, що її викликало бомбардування японських летунів.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД ОБВИНУВАЧУЄ ЯПОНІЮ.

НАНКІН, ПАТ. Китайське міністерство закордонних справ оголосило таку заяву:

Агресивне становище Японії вичерпало китайську терпеливість. Китай мусить почати самооборону. Святочно заявляємо, що Японія нарушила територіяльну ненарушність та суверенні права Китаю. Японія нарушила теж договір Ліґи Націй, договір 9 держав і пакт Кельоґа-Бріяна на китайському відтинку.

Китай змушений боронити свою територію і своє національне істнування, гарантоване вищезгаданими договорами. Не дамо ні пяди нашої території. Не нападаємо на Японію, але виконуємо природне право самооборони. Якщо Японія не має анексійних намірів, повинна припинити воєнні операції і шукати з нами порозуміння мирним шляхом. Якщо японці бажатимуть цих переговорів, то Китай, що є краєм традиційної політики мира доложить зусиль, щоби зліквідувати теперішню небезпечну ситуацію, що загрожує необчисленими наслідками для світа і для Ліґи Націй. Боремося не тільки за наші національні цілі, але теж за збереження нашої території і суверенности. за вдержання міжнародньої справедливости. Віримо, що всі народи світа, мирно наставлені, освідомлять собі, що міжнародні зобовязання, мусять бути теж совісно виконані.

Китайський уряд розписав внутрішню позичку т. зв. національного визволення в сумі 500 міліонів долярів.

—o—

Голод, що загрожує народові смертю.

НА ПІВНІЧНО-ЗАХ. УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Підляшша, в серпні.

ЛИСТ ДО РЕДАКТОРА.

Від трьох тижнів не читаю „Діла" і не знаю навіть, які актуальні проблеми хвилюють його шпальти. Я, бачите, вже майже місяць у мандрівці по далеких і найдальших закутинах української етнічної території і не маю тут змоги дістати в руки — український щоденник. За ввесь час читав я „Діло" лише двічі: раз на волинському приходстві, де мені жалувалися на те, що „Діло" вжило якось слова „схизматик" на окреслення поняття „православний", але де бачив я теж цілі взірцево оправлені його річники; вдруге — на забитому й забутому підляшському селі, на столі в селянина, і то лише один примірник з травня минулого року, де поміщено статтю про все зростаючий культ Петлюри. Одинокий цей, 365 разів річно перечитуваний власником і сусідами примірник залишили тут якісь незнані (але все ще незабуті на підляшському селі) мандрівники, що плили туди колись Буговим плесом, а мали бути ніби „зі самого Львова".

Реєструю цей факт, як безумовно цікаве й повчальне, спостереження, тим більше, що він став спричинником цієї провінц. кореспонденції до „Діла", яка написана на селянському столі далеко за Володавою (сягніть на карті ген, ген на північ від Львова!) і хоче сконкретизувати одно з важливих питань нашого бути — чи не бути на північ від фатальної сокальської смуги. В кореспонденціях, які писатиму до Вас з ріжних мало відомих, або й цілком забутих місцевостей, що ще не перестали дотепер бити притишеним ритмом української стихії — постараюся коротко й виразно, ляпідарно змістом і формою вифоормувати для Вас там у Галичині, й на всіх щасливіших українських землях найважніші, крикливі, гарячі від актуальности проблеми тих земель, про які так мало знаємо, а які нам країна пора зрозуміти й розвязувати позитивним, щедрим, національно-конечним і мудрим жестом.

ХЛІБ МАЄМО — ДАЙТЕ НАМ ҐАЗЕТ!

Кожна людина має уяву голоду. Навіть така, що голодувати не мала потреби. Навіть найбільш обжерливий сноб має часами нагоду поголодувати, от хочби підчас туристичної прогульки чи дієти. Ну, а коли вже ні так ні сяк, то може мати яку таку уяву про голод хочби на підставі лектури, скажім, Гамсунового „Голоду".

Але гірший над усі фізичні форми голоду є голод духа, голод, що його переживає збірнота людей, народ, нація. Такий голод переживають українські маси на Холмщині, Підляшші й Поліссі і навіть дуже часто на Волині. Українські маси не мають (бо винятки підкреслюють лиш дійсний стан) належного числа української національної преси і книжки, тужать за українським друкованим словом дослівно так, як тужить забута рідня за листом від далеких свояків чи братів. Лише деколи приходить час до часу помнятий примірник „Народньої Справи" або „Нового Села", лише дехто з молодших виписує „аж зі Львова добру, цікаву книжку" — але цеж краплини в морі, але цеж тільки краплини оливи, що підсилюють загальне багатство туги за своїм рідним, далеким близьким.

НЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ НІ КНИЖКИ.

Може не вистачать вам дефініції тих бажань сухі й загальникові — оце маєте слова самих тих людей:

— Хліба — каже мені старий підляшук — маємо, слава Богу, небагато, та їсти буде що, але якби нам так ще хорошу ґазетку почитати...

— А чому не випишете, хібаж ніхто з вас не потрапив цього зробити?!

— Бачите, ми народ сліпий, так сказатиб, нам треба показати, а тоді ми й самі вже знати й відати будемо.

Розмовляв я раз з повважним дядьком-холмщаком. Він просив теж за ґазету.

— Ви яку хотілиб мати?

— Щоб все, як то кажуть, знати...

— Щоденник?

Дядько покрутив головою.

— То, бачите, справа така, що щоденник для нас на селі непрактичний, бо приходить (якщо взагалі дійде!) раз на цілий тиждень. Ліпше вже тижневик, аби гострий, український.

— Добре; будете діставати.

— А скільки то буде стоїти (коштувати)?

— А як у вас з грішми?

— Та що ви; наші ґазети не комуна, щоб задурно їх читали, заплачу все, що треба.

НЕМА З ЧОГО ВЧИТИ ДІТЕЙ ЧИТАТИ!

Холмщина з Підляшшям належать до тих земель, що не маючи змоги боротися політично за свої національні права, обороняють український стан посідання... **натуральним приростом.** На тих землях, одиноких з усіх українських етнічних земель, природний приріст виказує в рр. 1921—31 аж 43 проц. ін плюс, що безумовно ратує цілковито загрожений вже стан нашого посідання. Але 220.000 православних українців (і жмінка греко-католиків), що заселюють ці дві межові землі й мають найбільше дітей — не мають найменшої змоги вчити тисячі тих дітей своєї мови. Всі школи — польські, навчання закону Божого — одинока нагода почути рідне слово в чужій школі — від довшого часу в більшості теж відбувається по польськи. Залишається лише одна, стара метода: **вчити дітей своєї мови вдома.** Це ще може дати якісь вислідн, коли батьки грамотні, письменні, але коли батьки самі не вміють писати (найчастіший випадок), то положення стає жахливе.

Тому й не дивно, що розмовляючи про рідну книжку, почуєте найчастіше від батьків таке:

— Якби то так нам українського букваря, хоч одного на ціле село дістати...

На жаль, бажання батьків не завжди бувають здійснені. І так минає час. В тутешніх містах української книжки не купите, до Галичини чи на Волинь не завжди є нагода поїхати. І тільки якщо час до часу на якому відпусті в Холмі, Сільці чи Турковичах знайдеться кілька чи кільканацять дешевеньких старих букварців — народня маса проглитає їх в одну мить. Тисячі української дітвори ростуть кормляться шкільною латинкою — українське слово їм чуже.

ЩО РОБИТИ?

Треба справу поставити просто і ясно: українська суспільність мусить прийти з поміччю своїм братам за сокальським кордоном. Не будемо тут відкликуватися до випробуваної громадянської жертвенности. Це навіть зайве і в своєрідних холмсько - підляшсько - поліських відносинах недоцільне. Тут треба мареву винародовлення протиділати інакше.

„Діло" писало свого часу, зрештою дуже влучно, про потребу контактів Галичини з півн.-західними землями. **Треба ці думки здійснювати.** Нехай галичани не цураються виїзджати на літо чи ферії на північ. Нехай кожний інтеліґент по змозі забере з собою кілька книжок; вистане зрештою, щоб хоч порозмовляв з народом у своїй мові, купуючи літру молока.

Адміністраційна влада пильно стежить за найменшими проявами українства, **не бажаючи зрозуміти його великої сили як антикомуністичного чинника. Але розмовляти на українському селі з людьми у матірній мові ніхто чей же не заборонить.**

Чому галичани не вважають півн.-західних земель за свою рідну хату? **Гром.**

„Шпигуни" керманичами господарки в СССР.

Нові арештування в Москві.

ЛЬОНДОН, 17. 8. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє з Москви про викриття саботажно-шпигунської організації, що вела діяльність в багатьох секціях департаменту народньої господарки. ГПУ арештувало шефа статистичного бюра Івана Краваля та урядовців цього бюра. Як „ворогів народу" арештували теж усіх професорів інституту суспільної господарки в Саратові.

Розстріляли команданта совітського кружляка.

До Таліна надійшли вістки, що воєнний суд засудив на розстріл команданта кружляка „Марат" Іванова, який їздив кружляком на коронацію до Льондону. В поворотній дорозі кружляк затримався у Клайпеді і Таліні, де совітські моряки закупили богато годинників, грамофонів, бритв, ножичок і білля та часописи російських еміґрантів з гострою критикою совітського режиму. Іванова засудили на розстріл за те, що він не зумів „зберегти престіжу воєнної фльоти СССР між моряками". Одночасно ленінградська радіостація оголосила комунікат, що „естонська поліція в Таліні видала місцевим купцям доручення, щоби продавали совітським морякам товари на 50% дешевше для цілей буржуазної агітації". Іванов був приятелем арештованого адмірала Орлова.

Третій регіональний музей Гуцульщини?

В „Газеті Польскій" з 17. серпня н. р. появився допис із Ворохти п. н. „Під граждою Мочерняків". Автор допису, після невеличкого вступу про Ворохту і цьогорічних літників, присвячує всю свою увагу старій загороді Мочерняків на Янівській груні, зовнішньому виглядові цієї загороди і внутрішньому урядженню її. Свій допис кінчить він ось такими міркуваннями:

Туристові, який сходить з Янівської груні, мимохіть насувається питання: чому ця 200-літня гражда, що є такою рідкою і цінною пам'яткою гуцульського будівництва, так мало відома? І чи не треба би подумати про викупно її з приватних рук, щоб вона могла стати будинком гуцульського музею? Таких памяток маємо небагато, а печей з кафлів косівських, пістинських чи кутських майстрів уже занадто багато викуплено з гуцульських хат перед війною і тепер. Декорують вони тепер як коминки приватні мешкання у Відні і в краю, а недавно навіть закуплено і вивезено до Англії подібну піч до тої, що стоїть у хаті Мочерняків.

Гражду Мочерняків треба би замінити на музей — кінчить дописувач. Є це, як він пише, вдячне завдання для „Т-ва Приятелів Гуцульщини" і „Звйонзку Зем Гурскіх". Був би це третій регіональний музей Гуцульщини поруч музеїв у Станиславові і Жабю.

Так то поляки піклуються нашими памятками. А ми? Безсильно приглядаємось, як нашими святощами пишаються наші сусіди...

——о——

„Кому маємо за то дякувати?"

СПРАВА ВИНАЙМУ ПРИМІЩЕННЯ ДЛЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ГІМНАЗІЇ Р. Ш. В КАМЯНИЦІ Н. Д. ПРИ ВУЛ. КУРКОВІЙ

В найновішому (31.) числі „Землі і Волі", органу РСО, поміщено статтю під наг. „Кому маємо за то дякувати?", в якій автор роздирає ризи над страшним фактом, що адміністратор Народнього Дому винаймив частину камяниці при вул. Курковій ч. 14 „Рідній Школі" на поміщення торговельної гімназії. „Обурюючий є — каже автор — сам факт уділення матеріяльної помочі з наших народніх средств на піддержку українофільского сепаратизма. Віддане першорядного поміщення за безцін для Рідної Школи в домі, призначенім і побудованім спеціяльно для рускої учащоїся молодіжи, єсть не тілько помочю для українофільства з наших средств."

Якже на ділі виглядає „дійсна дійсність" у цій справі? Довідуємося, що Рідна Школа винаймила поміщення на 2-ім і 3-ім поверсі згаданої реальности величини неціліх 700 метрів квадрат. забудованої площі за 550 зол. місячно, отже по 80 сотиків за 1 метер; „Общество руских дам", що займає для дівочої бурси аналогічне приміщення на третьому поверсі простору 190 метрів — згодилося теоретично платити 125 зол. місячно, або по 65 сот. за метер. Чинш приватних помешкань на нижчих кондигнаціях цієї камениці випадає в пересічі по 70 сот. за 1 м. Значить: Рідна Школа буде в згаданій камениці платити на ділі найвищий чинш, навіть на яких 10 сот. вищий від чиншу за приватні мешкання, приміщені в тій камениці, що з природи річи платять дорожче, перерахувані на метри забудованої площі!

Завважити треба, що Рідна Школа була кільканацять літ льокатором Народнього Дому в домі при вул. Корняктів 1, де саме приміщувалася торговельна школа, перемінена цього року на гімназію Р. Ш., і була побіч „Української Бесіди" одним з тих нечисленних льокаторів, що правильно платили чинш. Тож не диво, що навіть сам б. комісар Бачинський д. старався, щоб ця школа в заниманій нею льокалі залишилась. Інші льокатори Народнього Дому, і то не лише „русскі", але й чужонаціональні, завинили чинш на грубі гроші, що доходять у деяких випадках до кількох десяток тисяч золотих — майже в цілості нестягальних. Це все очевидно правовірного РСО-вця не болить, він лише скаженіє на саму думку, що існує заслужена українська установа, що виховала сотки кооператорів та приватних купців.

Але найпікантніша в цій справі обставина, що саме винаєм згаданого льокалю Рідній Школі не лише скріплює поважною сумою, бо 6.600 зол. річно, буджет Народнього Дому, але й уможливив у цьому році удержувати бурсу Народнього Дому. Бо — як довідуємось — адміністратор рішився був з причини надмірно високих коштів удержання та дефіциту в білянсі Народнього Дому — зліквідувати бурсу і дотеперішнє її приміщення перебудувати на приватні мешкання. Але що це знову коштувалоб Народній Дім добрих кілька тисяч золотих, до цього покищо не прийшло.

——о——

ДОВКОЛА НАШИХ ЛІТНИЩ

БУБНИЩЕ — КЛЮЧ

ВРАЖІННЯ ІЗ СКІЛЬСЬКИХ ГІР

Отак: іще три дні і треба буде відорвати свої очі від зелені гір — блакиту неба і срібла рік — та вертатися до щоденної праці.

А на дворі дощ — такий дрібнесенький, а такий густий. Як лише перестає він падати — парують гори, а за хвилину знову дощ. Так було майже чотири дні.

Повеселішало 9. серпня. Усі знаки на небі вказують погоду. Хоч мали ми замір зробити одну прогулку на Бубнище, а іншим разом на гору Ключ, де могила У. С. С., то треба було усе відбути разом.

Товариство було невелике: із Гребенова три пані — трьох мужчин, усі в добрій формі. Між ними панство Лукашевські, які беруть провід і ініціятиву. Тимразом свого дволітнього синка (якого я в дописі „Розїхались" помилково назвав трьохлітньою дівчинкою) полишають бабусі, бо він щойно кандидат на доброго туриста.

В 6-тій год. вранці дня 10/8. їдемо з Гребенова до Синевідська Нижнього залізницею. Погода чудова — лиш один клопіт — одна партія забула купити булок, і одній панночці відорвався гудзик від мешта. А у нас ні голки, ні нитки!

З булками пішло легко, а в нитки засобила нас кооператива в Тишівниці. А що ми не від того, щоб з місцевими не поговорити, пізнаємося з Іваном Салибою — місцевим суспільним опікуном — головою читальні „Просвіти" і членом кооперативи. Запрошує до себе на яблука і заглянути на будову читальні. Читальня, як її викінчать, зможе служити як зразок естетичної просторої та стилевої сільської деревляної читальні. Годі було якось допитатися, хто пляни робив, але у всій будові видно великий естетичний смак і вдумчивість.

Не будемо іти на Бубнище дорогою через Труханів — лиш плаями — шовковими травами, буковими лісами — на Грабник і Марковицю. З обох сторін долини — видно далеко оселі, міста, Опір — по дорозі ліщина і повно горіхів. А під ногами що хвилини гриби — хоч зараз збирати. Моримухи як капелюхи, були і на 30 центиметрів високі.

В год. 11-тій зближаємося до Бубнища. Дорога добра і вигідна. Люди кажуть, що туди і авта заїздять. Ось і капличка — довкола лавочки. За нею що таке? Скали обгороджені новим парканом, а при вході сторож із рушницею. Хочеш піти поза огорожу — плати від кожної особи по 20 сотиків. Кажуть, що громада ті скали продала урядові за 500 зол. — отже уже ними не розпоряджає.

По тім несподіванім епізоді — коли його так назвати можна — відпочиваємо; оглядаємо скали, лазимо по верхах, фотографуємо.

І знаємо дещо з історії тих скал; всі вони дуже давно висвітлені та описані — слава їх краси: європейська. Але треба там бути — їх побачити; а заки побачите, треба змучитися дорогою, щоб вжитися в їх оригінальну красу. Цеж несамовиті камінні велитні — деякі з людським обличчям — вистрілюють з терену зарослого мохом, смереками і буками. Це печері-твердині для первісних людей — місце ідеального супокою для контемпляційного роздумування самітників, черців — місце за... строю для поста, — вдячности для Творця — за різьбу чуда природи.

Сторож показується людиною досить чем... ною і культурною. Подає нам дуже точні ін... формації, головно щодо дороги на Ключ. Тре... ба йти в долину річки Сукель, потім на верх... через ліси і тими верхами „за годину" — на Ключи. Нам після виснажливого і скорого хо... ду — три години уинуло, заки ми туди дійшли. Ключ — гора висока на 927 метрів — царює над долиною Дубини і Камінки. Коли на нього дивитися з Бубнища, становить закінчення ці... лого ланцюга верхів і є з них найвищий. На... віть голим оком можна хрест на могилі Січо... вих Стрільців звідси побачити.

Погода гарна — по дорозі море малин, о... жин, афин — гори аж гомонять від косарів, т... їх співів, господарі привітні, говіркі — цікаві. Яка у них ввічливість і культура в розмові! Але ту розмову треба зачати від нашого „Дай, Бо... же щастя" — а дістаєте відповідь: „Дай, Бо... же здоровля — куди йдете?" — Тоді можна вже годинами розмовляти.

Зближаємося до дорогих нам могил на Ключі. Коло них селянин сіно робить. Витаємо... ся. Це Іван Гнатів, власник поля. Він не бо... роняє доступу до могили, але жалується, що має 3/4 морга, що йому головно підчас Зеле... них Свят траву топчуть і він пожитку не має. Хоче те все продати Товариству Охорони Во... єнних Могил за 150 зол. Уже писав, говорив, просив. Деінде би собі траву збирав, щось ку... пив, а то місце нехай служить цілому народові.

Скромна огорожа — за нею видно знищені вінці — високий сосновий хрест, а у фор... стіп — другий повалений — і дві розбиті ка... мяні плити. Аж хочеться кликнути: „Не забу... ваймо за них!". Сонце зробилося велике, жов... те, вітер повіяв. Тому, хто не знає дороги, найвищий час сходити в доли, щоб у лісі не зблудити, та не ночувати. Якось пощастилося. Зійшли ми на Камінку — Дубину — потім до Сколього. І до Гребенова вернулись, та не мо... ли забути тих двох хрестів на Ключі — розби... тої таблиці — і ціни купна за це поле — 150 зол.!!!

Д-р М. Рибак.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІР... МАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧА... СОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концер... ти, відчити, товариські сходини, посмертні згад... ки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".**

— **Спеціяліст нервових і психічних недуг д-р НАРЦИЗ ЛУКІЯНОВИЧ вернувся** і орди... нує як давніше від год. 11—12 й від 3—5 попол. у Львові, при вул. Сапіги 6, ч. тел. 114-10. 1439 1—1

— **Чи знаєте, що в єдиній українській госп... школі Т-ва „Просвіта" в Милованню** п. Рош... к. Єзуполя, можете дістати на осінній сезон **першорядні щепи тільки по 1 зол. за штуку**, і при більшій кількости ще й відповідний опуст. Рівнож насіння городове дістанете за 75 пр... риночної ціни. На щепи шліть вже замовлення, бо з кінцем вересня та з початком жовтня най... догідніша пора до садження! 1375 10-11

— **Останній сезон у Черчі.** Останній сезон у Черчі вже почався. Користайте з найдешевших цін і найкращої нагоди лікування. Третій (о... станній) сезон у Черчі від **15. серпня** до 10 **жовтня.** 1418 2—3

— **Диригентський Порадник.** Як довідуємося, видавництво „Український Видавничий Інсти... тут" у Львові приготовляє до друку підручник диригентури. Твір цей має заповнити прогалину, яку відчувалося вже здавна в праці наших мі... ких хорів. Цей, перший у нас того роду твір, опрацьовують наші фахівці цієї ділянки: д-р В. Витвицький, проф. М. Колесса і д-р З. Лисько. Імена авторів дають запоруку, що „Порадник" стоятиме на висоті завдання і буде дуже цінним вкладом в українській теоретично-музичній літературі. Твір має появитися в осені ц. р. 1417

— **Реєстрація мужчин з 1919. р.** Управа м. Львова на основі закону про загальний військо... вий обовязок переводить реєстрацію мужчин уроджених в 1919. р., що уродилися і мешкають у Львові. Інтересовані мають зголоситися осо... бисто з відповідними документами у військово... му відділі львівського магістрату.

— **Кари за невиявлювання цін.** Львівські ку... **ці не привикли придержуватись** приписів що...

виявлювання цін. Вигідніше їм держати ціни в
тайні і брати за свої товари кілько вдається.
Минулого понеділка контрольні комісії, що уря·
дують в асистенції поліції, укарали 115 купців
за те, що не вивісили прилюдно цін на свої то·
вари, а 15 купців за нехлюйство.

— **Шкільні однострої обовязують дальше.**
Як повідомляє варшавська преса, міністерство
віроісповідань і освіти не задумує в новому
віроісповідань і освіти не задумує в новому
шкільному році зміняти дотеперішнього розпо-
рядку про одяг шкільної молоді. Отже лишаєть·
ся дальше обовязок носити приписаний одно·
стрій та щитики на рукавах з нумерацією
школи.

— **Праця на пробу може тревати тільки три
місяці.** Найвищий суд оголосив рішення у спра
ві затруднювання умових працівників на пробу
довше ніж 3 місяці. Як відомо, умових праців·
ників вільно ангажувати на пробу тільки на три
місяці, опісля праця переміняється автоматич·
но на постійну. В конкретному випадку праце-
давець після одного місяця проби заангажував
працівника на дальших 6 пробних місяців. Най·
вищий Суд рішив, що друга умова мала проб·
ний характер тільки 2 місяці, опісля мала харак
тер умови на означений час з наслідками зви-
чайного виповідження.

— **За польський характер Львова.** Польська преса стверджує з вдоволенням плянову розбудову сітки костелів на передмістях Львова з ініцятиви арцибіскупа Твардовського. Розбудова почалася в 1923. р., коли вибудовано костел на Левандівці. Сім літ пізніше на Замарстинові побудували костел оо. Капуцини, будуючи одночасно католицький дім. Того самого року деревляний костел дістали Збоїска. Незадовго оо. Салетини розпочали будову костела на Знесінні. Одночасно викінчено монументальний костел Острobрамської Б. М. на Личакові. Крім того будують костели при вул. Дверніцького і на Сигнівці та каплицю на Баторівці. На окрему увагу заслугує будова монастиря і костела еспанських оо. Кармелітів на Персенківці. Буде це один з більших костелів у Львові, бо 40 метрів довгий, 20 широкий і 14 високий. В монастирі мають створити новіціят на 50 осіб. Всього того не повинно легковажити українське громадянство. Старий город кн. Льва покривається щораз густішою сіткою не тільки костелів, але й инших признак польськости, що затирають первісний історичний характер міста. А чейже пяту частину його населення творять українці, які тільки подібними організаційними засобами можуть оборонити свій стан посідання.

— **До Крилоса!** Вістка про відкриття княжої церкви в Крилосі під Галичем викликала серед українського населення в цілому краю небувале зацікавлення. Зі всіх сторін краю тягнуть тепер до Крилоса тисячі людей, залізницею, підводами, автами, роверами і пішки, щоби побачити останки давньої слави народу. Дня 15. ц. м. відвідало Крилос понад 5.000 осіб. Була прогулька з Рогатинщини, Калущини, Стрийщини, Станиславова й зі Львова. По Службі Божій пояснювали: д-р Пастернак, д-р Хмілевський і м-р Гошовський. На місці владили буфет. Приїзжі мали змогу користати з нього відповідно до своїх бажань. Прогульковці з цікавістю оглядали розкопки. На день 28-го ц. м. припадає великий відпуст в честь Пресв. Діви Марії .Надіються великого числа прочан. Тому, що розкопки в Крилосі будуть відкриті до 28-го ц. м. треба спішитися з відвідинами.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Льотерії Клясової впали такі більші виграні: 100.000 зол. на ч. 165681; 15.000 зол. на ч. 107.445; 5.000 ол. на ч. 130, 16821, 579444; 2.000 зол. на ч. 2324, 70576, 117049, 121497, 154778, 156133, 121497, 154778, 156133; 1.000 ол. на ч. 5391, 18332, 161641, 182274; 500 зол. на ч. 8509, 14887, 24634, 31982, 88554, 161366, 163818, 165471, 168008, 174807; 400 зол. на ч. 1254, 22272, 25901, 33393, 47283, 77538, 103100, 103662, 117118, 153601, 160491, 175768, 172151, 175838, 179939, 189912, 194833.

— **Конфіската книжки.** З наказу катовицького воєвідського уряду переведено у всіх німецьких книгарнях на Горішньому Шлеську ревізію і забрано всі примірники книжки Ганса Візе „Унс ріф Полен“. Одночасно заборонено продавати цю книжку. Сконфісковано теж брошуру тогож автора „Німецька віднова за границею“.

— **Присуд на дефравданта.** Проти бухгальтера міської різні у Львові, Йосифа Якубовського відбулась розправа за спроневірення 21 тисяч на шкоду міської управи. Якубовського засудили на 2 роки вязниці з припиненням на 5 літ.

— **Краєва хроніка.** Павла Бучного, що втік із судового арешту у Зборові, арештували в Тернопільщині. Мав при собі один кріс і сім набоїв. — В Пасічній коло Надвірної утонув директор суспільної обезпечальні в Пинську, Еміль Дітрих. — У Возилові пов. Бучач повісився на поді свого дому Микола Джереда з причини невилічимої недуги. — На подвірі одної реальности в Стрию втопилася в керниці 6-літня Парaня Добровольська, залишена без опіки.

— **Смерть спортовця від щурів.** У Станиславові член спортового клюбу „Адміра“, 19-літній Макс Гофман з причини горяча пішов спати до шопи. В ночі напали на нього щурі й покусали його тяжко. На крик Гофмана збіглися люди і прогнали щурів. Одначе Гофман дістав зараження крови і на другий день помер у шпиталі.

— **Вовки** появилися цілими стадами в Яселі сяніцького повіту і нищать худобу місцевого населення. В останньому часі вхопили кільканацять овець.

— **Грабунок.** До мешкання Ізраїля Бергера, купця в Мельці, добулась в ночі ватага злодіїв і стероризувавши домівників револьверами, розбили касу, з якої забрали 10. тисяч зол. готівкою. Поліція розвела за бандитами облаву.

— **Знов одна.** В Домбровському басейні велику сензацію викликала справа Бронислави Беднарської з кольонії Немце-Бори, яка почулася мужчиною і звернулася до суду, щоби змінити своє імя. Суд у цій справі звернувся до проф. д-ра Ольбрихта, який ствердив у Беднарської визначні признаки мужеськости, так, що вона може вважати себе мужчиною. Судова розправа в Сосновці відбудеться з початком вересня ц. р.

— **Румунські пастухи** мають особлившу ласку в небі. Як повідомляє румунська преса, в околиці Піатра Нямц пастух Юрко Цупу мав „обявлення“, в часі якого бачив Господа Бога в окруженні ангелів. Оповідання пастуха стягає тисячі цікавих з цілої околиці. Тому два роки оповідав подібне інший пастух, Петраке Люпу в селі Маглавиті. Маймо надію, що десь незадовго знайдеться ще один подібний пастух.

— **По большевицьки.** В Ростові над Доном викрито, як повідомляють „Ізвестія“, великі грошеві спроневірення на суму поверх 6 міліонів рублів. У справу є замішаних 1242 особи, з яких вже давніше багато звільнено з посту за крадежі. Одначе їх не покарали, тільки перенесли їх на інші посади. Деякі з них покрали по 40 тисяч зол.

— **Ріжні вістки.** В італійській провінції Ріміні перейшла повітряна труба, що знищила цілу околицю. Багато осіб згинуло або є ранені. — В малій церковці в Уші під Льозаною відбулося 17. ц. м. вінчання кн. Чарториського з княжною Дольорес де Бурбон, своячкою б. еспанського короля Альфонса XIII. — В Батавії згоріло в тубильчій дільниці 300 домів. — На Чорному морі біля Констанци втонула наслідком бурі лодка з 6 туристами, що відбували прогульку по морі.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Адміністрація

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС“: „ВІЗНИК Ч. 13“.

Станислав Селянський, якого бачили ми досі в епізодичних ролях у фільмах польської продукції, заграв цим разом заголовну ролю і заграв її добре, вибиваючись без сумніву на одно з чільних місць поміж рідкими коміками польської фільми. Можна подивляти свободу й безпосередність у грі цього актора. Сам сценарій як і його сюжет, хоч і не новий, проте складений зручно, із швидкою акцією, густо поперетиканою дуже дотепними діяльогами. Дикція акторів без закиду (особливо Селянський знає штуку якслід модулювати голос), фотографія дуже виразна. Добрий тип створила М. Цвіклінська.

Фільма на ціле небо перевищає подібні комедії польського кіновиробництва з Е. Бодом (всілякі „субекти“, „шофери“ і т. д.) е. т.

Дописи.

ЛЮБАЧІВ

Повітові обжинки „Сільського Господаря“ в Любачеві. Дня 8. серпня ц. р. влаштувала Філія „С. Г.“ в Любачеві повітові обжинки для кружків і своїх членів у повіті, як завершення цілорічної праці над піднесенням сільського господарства в повіті. На програму свята склалися такі точки: 1) Торжественна Служба Божа і посвячення вінків, що його довершив о. Ю. Горницький в асисті 4 священників. 2. Академія, яка відбулася на площі „Просвіти“. Академію отворив і привитав усіх присутніх голова Філії „С. Г.“ д-р Ю. Дякунчак. Відтак складали вінки й обжинкові побажання представниці кружків, приналежні до Філії „С. Г.“. Потім були привіти від повітових установ, кооператив, Просвіти і Р. Ш. Дальше виступали хори з 6 місцевостей, які відспівали своєрідні обжинкові та народні пісні, переплітувані деклямаціями, обжинковими вправами і вежами. На увагу заслуговують члени з сіл Щуткова, Дахнова, Коровиці, Залужа, Сухої Волі й Олешич, які не жалували труду на підготування гарних вправ, пісень, деклямацій та веж. Це доказує, як дуже цінять наші хлібороби організацію „Сільський Господар“. По академії відбулася народня забава, яку влаштувала Філія своїм женцям.

Учасник.

Спорт.

СТАНИСЛАВІВ: **Пролом — Раз Два Три 3:1 (2:0).**

Тов. змагання. Ворота здобули: Лесюк, Урсакий II. і Кернякевич. Склад: Приймак, Андрішин II., Семенів, Куліба, Демкичук, Чаплинський, Лесюк, Данів, Керниякевич, Урсакий II., Ліськевич.

Ці змагання доказали передусім вже зайвий раз, що коли суддя не має поняття про суддювання, то навіть із добрих змагань зробить нудні й нецікаві. Нефортунним суддею був п. Бентковський. Пролом назагал вдоволив, особливо напад, який доволі багато стріляв, а це в нього дуже відрадне явище. Сама гра велася ввесь час з легкою перевагою Пролому, одначе стояла на низькому рівні: особливо темпо було слабе. В кожному разі до осінніх змагань за мистецтво стає Пролом у добрій вірі.

Пролом II. — Раз Два Три II. 3:5 (1:1).

Тов. змагання резерви виявили новий талант, яким показався Тарафанюк, який, граючи взагалі перші змагання, добув двоє воріт. Треті ворота добув Коровайчук. Пролом держався добре тільки в першій половині, бо відтак не видержав фізично й заломився

Б. Л.

Брошнів — Погонь (Стрий) 6:2 (1:1).

Сензаційна виграна Брошнева над сильною дружиною Погоні, що недавно розбила „в пух“ перемиський „Чувай“. Останній вислід цікавить українське громадянство з тої причини, що 5. вересня грає Пролом в Брошневі за мист. „А“ кл.

РЕЧИНЦІ РОЗГРИВОК ПРОЛОМУ В ОСІННІЙ РУНДІ.

5. IX. Брошнів — Пролом.
12. IX. Пролом — Ревера.
19. IX. Гірка — Пролом.
26. IX. Пролом — Раз Два Три.
3. X. Покуще — Пролом.
10. X. Пролом — Ринне.
17. X. Бистриця — Пролом.

До „А“ кл. станисл. округи ввійшла „Бистриця“, Надвірна.

БОКС.

Ревера — Сьвітезь 12:4.

Змагання за мистецтво „А“ кл. Л. О. З. Б. виграла безапеляційно Ревера. Назагал всі стрічі стояли на низькому рівні.

Спортові новинки.

Україна — Корона, мистецькі змагання обох дружин відбудуться в неділю 22. ц. м. на грищі Погоні в год. 4.30. Як передмеч відбудуться змагання за мистецтво О. Л. Погонь I Б. — Ресовія.

Русь — Залізничники 8:0. Русь розіграла минулої неділі змагання за чашу чеського щоденника А-Зету. 22. ц. м. починає вже Русь грати мистецтва дивізії.

А-Зет чеський щоденник мабуть уперше нотує у своїй спортовій хроніці вислід України з Бочками.

До чеської Державної Ліги ввійшли два клюби: Шлеська Острава і Парлубіце. Найтоважніший конкурент згаданих клюбів Ф. Т. Ц. Філякове відпав, програвши вирішні змагання зі слабим ДФЦ (Прага).

Братислава — Славія 3:2. Грали минулої неділі, не Братислава — Вікторія Жіжков, як ми помилково подали. Програна Славії із Братиславою — це сензація „першої кляси“.

Нові книжки й журнали.

Богдан Горович: НАЦІОНАЛІЗМ В БЕЛЬГІІ. (Лев Деґрель). Квартальник „Вістника“ ч. 3 (15). Львів 1937. Отор. 84, форм. 16°.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича

КУТИ:

18. VIII. Довбуш.
19. VIII. Під кураторією.
20. VIII. Шалапут.
21. VIII. Княжна чардаша.
22. VIII. Ніч під Івана Купала.

Український Молодий Театр „Заграва"

ЗАБОЛОТІВ:

18. VIII. Трафіка пані генералової
19. VIII. Тарас Шевченко.
20. VIII. Муравлі.

ТУЛУКІВ:

19. VIII. год. 3 попол. Тарас Шевченко.

Зі Заболотова театр іде до Рожнева, Кут і Косова.

Великий Театр:

Четвер, 19. VIII. год. 8 веч. Виступ Балету Парнеля.

Пятниця, 20. VIII. год. 8 веч. Виступ Балету Парнеля.

Субота, 21. VIII. год. 8 веч. Виступ Балету Парнеля.

Неділя, 22. VIII. год. 8 веч. Виступ Балету Парнеля.

КІНА.

АПОЛЬО: „Святе та ії блазен".
АТЛЯНТІК: „Тайний плян Р- 8".
ВАНДА: „Геройська бригада", „На хвилі спогадів".
ГРАЖИНА: „У хуртовині заліза й вогню", і комедія з Фліпом і Фляпом.
ЕВРОПА: „На хмародері".
КАСІНО: „Стрінулися в Парижі" з Кльодетою Кольбер.
КОПЕРНИК: „Північ кличе". „Карієра панни Іванни".
МАРУСЕНЬКА: „Пострах опери" з Борисом Карловим.
МЕТРО: „Небезпечний флірт" і додатки.
МІРАЖ: нечинне.
МУЗА: „Ніч в опері; „Руки завинили".
ПАЛЯС: „Фякер ч. 13".
ПАКС: нечинний.
ПАН: нечинне.
РАЙ: „Діти щастя" з Ліл. Гарвей та Віллі Фрічом.
СВІТ: „Прапор" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Такі дівчата" і ревія.
ТОН: „Кохана родинонька" з Фліпом і Фляпом.
УТІХА: „Китайські моря" і ревія.
ХИМЕРА: „На Сибір".

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5).
„Гірський шпиль Цугшпіце".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 18. серпня 1937.

БЕРЛІН 10.00 Століття співають: Доля і пісня Німеччини, 14.15, 15.00 Розв. музика. 17.00 Камер. музика. БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30, 21.00 Гумор, 21.30 Нар. музика, БУДАПЕШТ 19.10 Віденські мельодії, 19.50, 20.00, 21.00 Концерт, 22.25 Розв. музика, ВІДЕНЬ 18.25, 20.00 Симф. концерт, 21.40, 22.00 Віолончеля. ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 10.30 Для дітей, 13.15 Альпейська музика, 18.00 Романтичні пісні на хор, 21.15 Соната а-дур Вебера і сонате г-дур Брамса (відігр. Кл. Арав і Штрос), 22.30 Нічна музика, МІЛЯНО 19.00, 20.40 Розв. музика, 21.30, 22.00, 23.00 Симф. концерт, 16.00 Музич. образки, орх., солісти, 22.30 Концерт хору молоді й орх., ПРАГА 12.35 Сальон. музика, 14.00 Концерт солістів, 19.20, 20.00 Популярн. концерт, РАДІО ПАРІ 12.40, 13.45 Орх. концерт, 13.15, 15.45, 19.45 Спів, 15.00 Лістові твори, 16.45 Речитації, 18.15 Гумор, 19.30 Форт., 20.15, 21.00, 22.00 Опера, РИМ 17.15 Камер. музика, 17.30 Розв. музика, 21.00, 22.00 „Корневільські дзвони", оп. Плянкете.

Четвер, 19. серпня 1937.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 14.15 Розв. музика, квінтет, 19.15 Твори М. Шілінга, форт., квартет, 20.10, 21.00 Великий вечір музики й танку, БІЛГОРОД 21.30 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05, 22.00 Циг. муз., 18.00 Концерт реліг. музики, 20.00 Легка музика, ВІДЕНЬ 10.50 Сільська музика, 19.25 Зі старих і нових оперетох, 20.05, 21.00 „Ді Даме бляйбт аус дем Шпіль" ком. Р. Райха, 22.20 Танкова музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 12.00, 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Форт., 19.00, 20.00 Орх. концерт. 22.30 Нічна музика, Соната г-дур Льокателія, КОШИЦІ 13.30, 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Тенор і сопран, 19.00, 20.40 Розв. музика 21.00 22.00, 23.00 Вечір опер.: „Ля Граччеоля" оп. в 1 дії Адр. Люальдія, „Аріяна на Наксосі" оп. в 1 дії Р. Штравса, МІНХЕН 8.30, 9.00 Концерт, 15.00 Для дітей, 16.00 Сопран, фортепіян, 19.00, 20.00 Концерт оперетковоі музики, 21.10 „Серенада" камер. концерт, ПРАГА 16.10 Концерт військової орхестри, 18.05 Пісні, 19.15 Народні пісні, 20.50, 21.00 Сценка, 21.10 Остерчілеві твори, РАДІО ПАРІ 13.15, 15.30 Речитації, 15.45, 19.03 Спів, 16.45, 18.00 Театр Уяви, 20.15, 21.00, 22.00 „Отельо" оп. Вердія, РИМ 17.15 Танкова музика, 20.40 Розв. музика, 21.00 Гротеска, 22.15 Орг. і танкова музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 18. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Мендельзон: „Пісні без слів", гр. пл., 12.25 Концерт орх., 13.55 Легка музика з гр. пл., 14.45 Для дітей: Байка про метеликові крильця, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Розривкова музика з гр. пл., 15.40 Львівські біжучі вістки, 15.46 Господ. вістки, 16.00 З мого варстату, літер. нарис, 16.15 „Пісні без слів" Мендельзона, смичк. квартет, 16.45 Відчит про І. К. Ходкевича, 17.00 Легкі пісеньки у виконанні сестер Бурських у супр. форт.; 17.50 Як будуємо корабель, гутірка; 18.00 Хвилина бюра студій, 18.10 „Пісня рік" словно-муз. авд., 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 „Легенда про коршмаря Центорію" авд. з нар. піснями, „Святохресні пісні" нар. хор, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Вокальний квартет і ансамбль гармоністів, 20.45 Вечірн. денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Шопенівський концерт, 21.45 „Будні пп. Ковальських", 22.00 Танкова музика, рефрени, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Четвер, 19. серпня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Зорганізуймо продажу рільних продуктів, 12.25 Розв. концерт, 13.55 Легка музика з гр. пл., 14.50 Спортовий порадник, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Фрагменти з оп. „Льоенгрін" Вагнера, гр. пл., 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 На сідельці мотоцикля, гутірка для старших дітей, 16.15 VI. Симфонія Бетовена, гр. пл., 16.55 Там, де ростуть заразні, 17.10 Концерт нар. капелі, 17.50 Спортовий порадник, 18.00 Робітничий спорт на терені Сх. Галичини, 18.10 Великі солісти, гр. пл., 18.30 Загальна скринька, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Театр Уяви: „Мандрівник і кохання" комедія Поля Моране, 19.40 Актуальна гутірка, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Розв. концерт, 21.45 „Будні пп. Ковальських", 22.00 Форт., 22.30 Пісні Ст. Невядомського: хор. солісти, Марія Попович, сопран, форт., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольог. комунікат, 23.00 Танкова музика з гр. плит.

БІРЖА.

Гроші.

Львів, дня 17. серпня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·38, 88·95, Доляри американські 5,29·50, 5,27·00, доляри канад. 5.29·00—5.26·50. Фльорени гол. 292·72—291·00, Франки фр. 19·92—19·80, Франки швайцарські 121·90—121·10, Фунти англ. 26·46—26·30, Гульдени данц. 100·25—99·80, Корони ч. 17·60—16·80, Кор. дан. 118·09—117·25, Кор. норв. 132·93—131·95, Корони шв. 136·43—135·45, Ліри італ. 24·60—23·60, Марки фінлянд. 11·70—11·20, Марки нім. 137·00 — 134·00, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·25—26·10, Марки нім. срібні 149·00 146·00

Папери.

Банк Польський 106·00. Цукор 34·00. Вугіль 23·75, 23·50, 24·00. Норблин 63·00. Островець серія 6 26·50, 26·25.

Тенденція дещо сильніша.

Акції.

4 і пів проц. внутр. 57·00, 57·25, 3 поз. інв. 1 ем. 69·50, 69·75, серія непот. 2 ем. 68·75, серія непот. 5 конверс. 61·00. 4 пр. дол. 39·00, 4 пр. консол. 58·00, 58·13.

Тенденція удержана.

Збіжжя.

Львів, дня 17. серпня 1937

Пшениця одностайна черв.	28·25—28·50
Пшениця збірна червона	27·50—27·75
Пшениця одностайна біла	28·75—29·00
Пшениця збірна біла	27·75—28·00
Жито шт. I.	22·75—23·00
Жито шт. II.	22·50—22·75
Овес одн.	18·25—18·50
Овес збір,	17·50—17·75
Лен	45·00—45·50
Ріпак озим.	59.50—60·00
Ріпак літний	55·00—55·50
Кмин	72·00—75·00
Висівки житні	14·50—14·75
Висівки пшеничні грубі	16·25—16·50

ЦЕНТРОСОЮЗ-ЛЬВІВ.

Звідомлення овочевого ринку.

Львів, 16. серпня 1937

Ціни льоко Львів (гурт за 1 кг)

Помідори	0·07—0·10
Сливки угор.	0·25—0·30
Яблока І.	0·20—0·30
Яблока II.	0·10—0·13
Яблока III.	0·05—0·08
Грушки І.	0·25—0·35
Грушки II.	0·15—0·18
Грушки III.	0·10—0·18

Звідомлення зі збіжевого ринку.

Пшениця одн.	27·75—28·75
Пшениця зб.	27·25—28·25
Жито зб.	21·25—22·25
Ячмінь пашн.	17·00—17·50
Ячмінь 640	17·50—18·00
Ячмінь 680	18·00—18·50
Овес легко задощ.	16·50—17·00
„ незадощ.	17·00—17·50
Кукурудза жовта	24·00—24·25
Кукурудза червона	25·00—25·25
Ріпак	59·00—60·00
Вика темна нов. збору	20·00—21·00
Насіння льону	45·00—46·00
Гречка	21·00—22·00

Пшениця, жито, ячмінь, ріпак подорожіли. Тенденція звишкова.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 17. серпня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·55 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·60 зол.
молоко . . . . 14—15 сот.
яйця . . . . . . 3·10 зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко вдержана, на яйця слаба.

ОПОВІСТКИ.

Українське Технічне Товариство організує в неділю 22. серпня ц. р. прогульку до Крилоса біля Галича. Кошти дороги в обі сторони автобусом 9.— зол. Членів проситься до участи, гостям раді. Зголошення приймається в домівці Товариства при вул. Городівщина ч. 1. кожного дня від год. 10 до 12. При зголошенню треба зложити 5.— зол. Виїзд зі Львова 22. серпня ц. р. год. 7-ма рано, поворот до Львова год. 22.
1417 1—1

Товариство „Просвіта", Львів, Ринок 10 оголошує

КОНКУРС

на становище учителя-практиканта в Господ. Сад. Школі Т-ва „Просвіта" в Миловашні.

Вимоги: польське горожанство, вищі хліборобські студії в Польщі, або нострифікація:

Винагорода: 134 зол. брутто, мешкання, опал, світло.

Подання з курікулюм віте і відписами свідоцтв та дотеперішньої праці слати на адресу: Т-во „Просвіта", Львів, Ринок 10, до дня 1. вересня ц. р. Посада до обняття з 1. І. 1938.

Неуглядненi оферти останутъ без відповіді. 1440

КОНКУРС.

Головна Управа Рідної Школи розписує конкурс на посаду учителя(ки) господарської географії і товарознавства в торговельно-кооперативній гімназії Р. Ш. у Львові. Прохання враз з документами вносити до Головної Управи до дня 22. VIII. ц. р. (Адреса: Львів, Сикстуська ч. 46.). 1438

ЛИСТУВАННЯ

ПАНЕ ДИРЕКТОРЕ І. КОГУТЯК! Подайте зараз свою адресу. Тарас, Хоростків, пов. Копичинці. 1432 2—1

КУПНО - ПРОДАЖА

ЗАВЕДЕННЯ дентистичне шукає до спілки лікаря. Продаж не виключена. Відомість: Адмін. „Діла" під „Провінція". 1441 1—3

РІЖНІ

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 75-100

ТРИВАЛА ондуляція 4 зол. — На вісім місяців гарантія К. Штір, Ринок 29, брама Андрійолього. 1361 5—10

ЛЯМПА 2-о поломінна, ніклева 6— зол., лямпа кухонна 2.— зол., жарівки від 5—25 св. — 70 сот. „Централя жарівок", Львів, Ринок 21. 1434 1—6

ОГОЛОШЕННЯ.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,85
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.